

Lengua Castellana y Literatura · 2.º

Bachillerato · Illes Balears

Cuadernillo de trabajo del profesorado: currículo oficial, secuenciación trimestral, situaciones de aprendizaje, rúbricas competenciales, DUA y comparativa autonómica frente al BOE.

Normativa   Decret 33/2022, de 11 d'agost

Generado   03/07/2026 19:40

20 Competencias	44 Criterios	80 Saberes
---------------------------	------------------------	----------------------

Curso EBAU: los criterios LOMLOE se aplican en paralelo a la preparación de la prueba de acceso a la universidad. La rúbrica del departamento debe reflejar tanto el currículo oficial como las exigencias específicas del modelo EBAU de la CCAA.

Índice

1. Resumen normativo
  2. Competencias específicas (explicadas)
  3. Criterios de evaluación (con evidencia)
  4. Saberes básicos (con actividad de aula)
  5. Rúbricas IA por competencia (niveles 1-4)
- Sugerencias DUA por CE
  - Cómo programar paso a paso

1. Resumen normativo

Materia	Lengua Castellana y Literatura
Curso	2.º Bachillerato
Comunidad Autónoma	Illes Balears
Decreto autonómico	Decret 33/2022, de 11 d'agost
Particularidad	En Illes Balears, el catalán (modalidad balear) es lengua vehicular preferente y existe Llengua Catalana i Literatura con currículum propio.

2. Competencias específicas

Lengua Castellana y Literatura II

CE.1 · Reconèixer, valorar i explicar la diversitat lingüística del món, les famílies de llengües i la seva evolució (naixement...

TEXTO OFICIAL

Reconèixer, valorar i explicar la diversitat lingüística del món, les famílies de llengües i la seva evolució (naixement, vida i mort) i les polítiques que tenen a veure amb aquestes situacions; tot partint del fet de conèixer la situació lingüística a Europa i dels territoris que conformen el domini lingüístic de la llengua catalana. La diversitat lingüística constitueix una característica fonamental de la nostra societat. A aquesta realitat, s'hi suma el fet que a les nostres aules hi conviuen joves que parlen llengües diferents de la llengua vehicular d'aprenentatge. Les classes de llengües han d'acollir aquesta diversitat lingüística tant per valorar els significats culturals que se'n deriven i evitar els prejudicis lingüístics, com per aprofundir en el coneixement del funcionament de les llengües i les seves varietats. El desenvolupament d'aquesta competència a l'aula va, per tant, molt més enllà de situar en un mapa les llengües del nostre país i els seus dialectes, o d'estudiar les raons històriques del plurilingüisme com a finalitat última de l'aprenentatge. Contràriament, aquest acostament ha de nodrir-se de l'anàlisi i el diàleg sobre textos orals, escrits i multimodals de caràcter social i cultural, que reflecteixin la pluralitat lingüística i dialectal. Els alumnes, a més, han d'aprendre a distingir els trets

RESUMEN CLARO

Comprender y valorar la variedad de lenguas y dialectos de España y el mundo para eliminar prejuicios lingüísticos y apreciar la riqueza cultural.

QUÉ HACE EL ALUMNADO

El alumnado analiza las variedades del español y las lenguas de España, investiga situaciones de contacto lingüístico y argumenta contra mitos que discriminan a ciertos hablantes.

NO ES

No es memorizar un mapa de lenguas ni estudiar filología histórica. No es juzgar qué variante es más correcta basándose en criterios subjetivos o clasistas.

EJEMPLO DE ACTIVIDAD

El alumnado analiza un vídeo de una variante dialectal específica y redacta un breve ensayo rebatiendo los prejuicios sociales asociados a esa forma de hablar.

explicar

CE.2 · Comprendre i interpretar textos orals i multimodals, amb especial atenció als textos acadèmics i dels mitjans de comunic...

TEXTO OFICIAL

Comprendre i interpretar textos orals i multimodals, amb especial atenció als textos acadèmics i dels mitjans de comunicació, recollint el sentit general i la informació més rellevant, identificant el punt de vista i la intenció de l'emissor i valorant-ne la fiabilitat, la forma i el contingut, per construir coneixement, per formar-se opinió i per eixamplar les possibilitats de gaudi i oci. Desenvolupar les estratègies de comprensió oral implica entendre la comunicació com un procés constant d'interpretació d'intencions en el qual entren en joc el coneixement compartit entre interlocutors i tots els elements contextuals i cotextuals que permeten anar més enllà del significat del text i interpretar-ne el sentit. La comprensió i interpretació de missatges orals requereix destreses específiques que han de ser objecte d'ensenyament i aprenentatge, des de les més bàsiques (anticipar el contingut, retenir informació rellevant en funció del propi objectiu, distingir entre fets i opinions o captar el sentit global i la relació entre les parts del discurs), a les més avançades (identificar la intenció de l'emissor; analitzar procediments retòrics; detectar fal·làcies argumentatives o valorar la fiabilitat, la forma i el contingut del text, entre d'altres). L'atenció al desenvolupament d'estratègies de comprensió oral es desplaça en aquesta etapa a textos de caràcter acadèmic i dels mitjans de comunicació amb un grau d'especialització més gran. Això implica el contacte amb nous gèneres discursius, desplegar estratègies que permetin salvar la distància entre els coneixements previs i els requerits per a la comprensió del text, com també familiaritzar-se amb un lèxic caracteritzat per més abundància de tecnicismes, préstecs i estrangerismes. La incorporació de discursos orals que abordin temes de rellevància social, científica i cultural és essencial per preparar els alumnes tant per a la participació activa en la vida social com per al seu desenvolupament acadèmic i professional posterior.

RESUMEN CLARO

Saber escuchar y analizar vídeos o audios complejos, detectando la intención del autor y si la información es fiable para crearse una opinión propia.

QUÉ HACE EL ALUMNADO

El alumnado escucha conferencias, noticias o pódcast, extrae las ideas clave, detecta posibles sesgos o intenciones ocultas y evalúa si la fuente es creíble y está bien estructurada.

NO ES

No es solo oír un audio y responder preguntas literales. No es hacer un dictado ni memorizar datos. Es entender qué nos quieren decir realmente y con qué intención.

EJEMPLO DE ACTIVIDAD

Analizar un debate electoral o un editorial radiofónico identificando las falacias argumentativas y la postura ideológica del emisor mediante una ficha de escucha crítica.

interpretar

CE.3 · Produir textos orals i multimodals, amb atenció preferent a textos de caràcter acadèmic, amb rigor, fluïdesa, coherència...

TEXTO OFICIAL

Produir textos orals i multimodals, amb atenció preferent a textos de caràcter acadèmic, amb rigor, fluïdesa, coherència, cohesió, correcció i el registre adequat, ateses les convencions pròpies dels diferents gèneres discursius i participar en interaccions orals amb actitud cooperativa i respectuosa, tant per construir coneixement i establir vincles personals, com per intervenir de manera activa i informada en diferents contextos socials. En aquesta etapa, es posarà atenció especial a situacions de caràcter públic, amb més distància social entre els interlocutors, que exigeixen usos lingüístics més elaborats, registres formals i un reconeixement de la importància de la comunicació no verbal. Les destreses vinculades a la producció oral de caràcter formal són essencials per al desenvolupament acadèmic i professional ulterior. Requereixen conèixer les claus dels gèneres discursius específics i dissenyar activitats competencials que incorporin de manera periòdica produccions orals a càrrec dels alumnes, sobre temes de rellevància ciutadana, científica o cultural, o vinculats als continguts curriculars. Aquestes seqüències didàctiques atendran de manera recursiva i col·laborativa a les successives fases del procés (planificació, producció, assaig i revisió) fins a arribar al producte final. D'altra banda, un grau més gran de consciència lingüística en les interaccions orals és un requisit indispensable per participar de manera activa, compromesa i ètica en societats democràtiques.

RESUMEN CLARO

El alumnado se comunica oralmente con propiedad en ámbitos académicos y sociales, sabiendo debatir con respeto y usar apoyos visuales de forma profesional.

QUÉ HACE EL ALUMNADO

El alumnado realiza exposiciones orales formales, participa en debates estructurados y crea contenidos audiovisuales, adaptando siempre su lenguaje al contexto y colaborando con los demás.

NO ES

No es simplemente hablar en clase. No es leer un papel en voz alta. No es una charla informal sin estructura ni rigor terminológico académico.

EJEMPLO DE ACTIVIDAD

El alumnado organiza un debate académico sobre la vigencia de un tema literario clásico, utilizando una presentación digital como apoyo visual.

producir

CE.4 · Comprendre, interpretar i valorar textos escrits, amb sentit crític i diferents propòsits de lectura, amb especial atenc...

TEXTO OFICIAL

Comprendre, interpretar i valorar textos escrits, amb sentit crític i diferents propòsits de lectura, amb especial atenció a textos acadèmics i dels mitjans de comunicació, reconeixent el sentit global i les idees principals i secundàries, integrant la informació explícita i realitzant les inferències necessàries, identificant la intenció de l'emissor, reflexionant sobre el contingut i la forma i avaluant-ne la qualitat i la fiabilitat, per donar resposta a necessitats i interessos comunicatius diversos i per construir coneixement. L'atenció al desenvolupament d'estratègies de comprensió lectora es desplaça en aquesta etapa a textos de caràcter acadèmic amb un grau d'especialització, com també a textos dels mitjans de comunicació que aborden temes de rellevància social alta, científica i cultural. La lectura i interpretació de textos acadèmics implica el contacte amb nous gèneres discursius, el desplegament d'estratègies que permetin salvar la distància entre els coneixements previs i els aportats pel text, familiaritzar-se amb un lèxic sovint tècnic i amb abundant presència de préstecs i estrangerismes. D'altra banda, la lectura, interpretació i valoració de textos periodístics pressuposa el coneixement de les claus contextuais que permeten conferir-los sentit i detectar-ne els biaixos ideològics. Si no és així, el lector queda limitat a la interpretació literal del que s'ha dit, incapaç de captar ironies, al·lusions o dobles sentits, o de calibrar la intenció comunicativa de l'autor. D'aquí es desprèn que el desenvolupament de la competència lectora al batxillerat impliqui incidir en la motivació, el compromís i les pràctiques de lectura, juntament amb el coneixement i ús de les estratègies que han de desplegar-se abans, durant i després de l'acte lector, atenent de manera especial al desenvolupament de l'agilitat en el maneig de fonts diverses que permeti compensar la falta dels coneixements previs requerits per un determinat text, com també garantir-ne la fiabilitat o aclarir la finalitat amb la qual s'ha escrit.

RESUMEN CLARO

Saber leer a fondo textos complejos, cuestionando su veracidad y entendiendo qué pretenden decirnos para usar esa información en nuestros trabajos.

QUÉ HACE EL ALUMNADO

El alumnado lee artículos de opinión o textos científicos, extrae las ideas clave, detecta posibles sesgos y decide si la información es útil y fiable.

NO ES

No es solo resumir un texto. No es buscar datos literales. No es leer sin cuestionar la fuente o la intención oculta del autor.

EJEMPLO DE ACTIVIDAD

Comparar dos artículos de opinión sobre un mismo tema de actualidad, analizando sus argumentos, fiabilidad y la intención de cada autor.

interpretar

CE.5 · Produir textos escrits i multimodals coherents, cohesionats, adequats i correctes, amb atenció especial als gèneres disc...

TEXTO OFICIAL

Produir textos escrits i multimodals coherents, cohesionats, adequats i correctes, amb atenció especial als gèneres discursius de l'àmbit acadèmic, per construir coneixement i respondre de manera informada, eficaç i creativa a demandes comunicatives concretes. Saber escriure significa avui saber fer-ho en diferents suports i formats, molts dels quals de caràcter hipertextual i multimodal i requereix el coneixement i apropiació dels motlles en què han cristal·litzat les pràctiques comunicatives escrites pròpies dels diferents àmbits d'ús: els gèneres discursius. A batxillerat cobren especial rellevància els gèneres acadèmics (dissertacions, assaigs, informes o comentaris crítics, entre d'altres) que reclamen la integració de diferents mirades, camps del saber o disciplines. L'estudiant, per tant, ha de manejar amb fluïdesa l'alternança d'informació i opinió, tot consignant les fonts consultades i procurar mantenir una adequada claredat expositiva amb una certa vocació d'estil. Ha de prendre consciència, en definitiva, de la responsabilitat de formar part en la construcció col·lectiva de sentits, des dels punts de vista cultural i ètic. La composició d'un text escrit ha tenir cura tant de la coherència, cohesió, correcció i adequació del registre, com de la propietat lèxica i la correcció gramatical i ortogràfica i també de la valoració de les alternatives disponibles per a l'ús d'un llenguatge inclusiu. Requereix també adoptar decisions sobre el to del discurs i la inscripció de les persones (emissor i destinataris). A més, resulta essencial posar la màxima atenció en el llenguatge i l'estil, per la qual cosa la vinculació entre la reflexió explícita sobre el funcionament de la llengua i la seva projecció en els usos textuais resulta

RESUMEN CLARO

Capacidad de redactar textos complejos, digitales o en papel, siguiendo las normas de cada género para aprender y comunicar ideas con rigor.

QUÉ HACE EL ALUMNADO

El alumnado redacta ensayos, informes y artículos de opinión usando diversos formatos y soportes, asegurando que el mensaje sea claro, ordenado y adecuado al contexto académico.

NO ES

No es hacer dictados ni ejercicios de gramática sueltos. No es escribir sin estructura. Es dominar los formatos reales de escritura profesional y académica.

EJEMPLO DE ACTIVIDAD

El alumnado redacta un comentario crítico de un texto periodístico actual, integrando enlaces y elementos visuales para su publicación en el blog del centro.

producir

CE.6 · Seleccionar i contrastar informació procedent de diferents fonts, avaluant-ne la fiabilitat i pertinència en funció dels...

TEXTO OFICIAL

Seleccionar i contrastar informació procedent de diferents fonts, avaluant-ne la fiabilitat i pertinència en funció dels objectius de lectura i evitant els riscos de manipulació i desinformació i integrar-la i transformar-la en coneixement per comunicar-la, amb un punt de vista crític i personal però respectuós amb la propietat intel·lectual, especialment en el marc de la realització de treballs de recerca sobre temes del currículum o vinculats a les obres literàries llegides. La producció, multiplicació i distribució de la informació és el principi constitutiu de les societats actuals, però l'accés a la informació no garanteix per si mateix el coneixement. Per això és imprescindible que els alumnes adquireixin habilitats i destreses per transformar la informació en coneixement, reconeixent quan es necessita, on cercar-la, com gestionar-la, avaluar-la i comunicar-la, adoptant un punt de vista crític i personal i evidenciant una actitud ètica i responsable amb la propietat intel·lectual i amb la identitat digital. Es tracta d'una aposta per l'Alfabetització Mediàtica i Informacional (AMI) que implica la utilització responsable de les tecnologies, amb atenció especial a la detecció d'informacions esbiaixades o falses, l'avaluació constant de les fonts, els temps d'ús i l'autoregulació. S'ha de procurar que els alumnes, individualment o de manera col·laborativa, consultin fonts d'informació variades en contextos socials o acadèmics per realitzar treballs o projectes de recerca, especialment sobre temes del currículum o de les obres literàries llegides. Aquests processos de recerca han de tendir a abordar autònomament la planificació, gestió i emmagatzematge de la informació per recuperar-la de forma òptima i del respecte a les convencions de presentació establertes (índex, organització en epígrafs, procediments de cita, notes a peu de pàgina, bibliografia i bibliografia web), al mateix temps que al desenvolupament de la creativitat i l'adequació al context en la difusió del seu nou aprenentatge. La biblioteca virtual jovescolar i l'aula, com a espai creatiu d'aprenentatge, seran l'entorn ideal per adquirir aquesta competència.

RESUMEN CLARO

Saber investigar de forma crítica, distinguiendo fuentes fiables de bulos para crear y comunicar un discurso propio bien documentado.

QUÉ HACE EL ALUMNADO

El alumnado busca información sobre temas literarios o lingüísticos, comprueba si las fuentes son veraces, las compara y redacta un trabajo original citando correctamente.

NO ES

No es copiar y pegar de Wikipedia. No es hacer un resumen de un solo libro. No es acumular datos sin verificar su origen.

EJEMPLO DE ACTIVIDAD

El alumnado redacta un ensayo comparando dos críticas literarias opuestas sobre una obra del siglo XX, detectando sesgos y citando las fuentes.

evaluar

CE.7 · Seleccionar i llegir de manera autònoma obres rellevants de la literatura contemporània com a font de plaer i coneixemen...

TEXTO OFICIAL

Seleccionar i llegir de manera autònoma obres rellevants de la literatura contemporània com a font de plaer i coneixement, configurant un itinerari lector que s'enriqueixi progressivament quant a diversitat, complexitat i qualitat de les obres i compartir experiències lectores per construir la identitat lectora pròpia i gaudir de la dimensió social de la lectura. Desenvolupar aquesta competència implica avançar en la consolidació de l'autonomia i la construcció de la identitat lectora pròpia, dedicant un temps periòdic i constant a la lectura individual i propiciant moments de reflexió que permetin establir relacions entre els textos llegits. Això suposa ampliar les formes de gaudi, la diversitat i la complexitat dels textos escollits —incloent el contacte amb formes literàries actuals impreses i digitals i amb pràctiques culturals emergents— i la capacitat d'expressar l'experiència lectora. Es tracta de fer un pas cap a un corpus de lectures autònomes menys vinculades a l'entreteniment i a la lectura argumental i més orientat cap a l'apreciació estètica de la literatura. En conseqüència, l'explicitació de judicis de valor sobre les obres es basarà en molts més elements, incloent la identificació de la intertextualitat entre els textos i incorporarà la indagació, lectura i producció d'assaig relacionat amb les obres llegides.

RESUMEN CLARO

Fomentar el hábito de lectura libre y personal, descubriendo obras actuales para crear un criterio propio y compartir gustos con los demás.

QUÉ HACE EL ALUMNADO

El alumnado elige sus propias lecturas, mantiene un registro personal de sus impresiones y debate con sus compañeros sobre lo que le aporta cada texto.

NO ES

No es leer solo los clásicos obligatorios del examen ni hacer resúmenes de trama. No es una actividad pasiva de decodificación, sino de construcción de identidad.

EJEMPLO DE ACTIVIDAD

El alumnado diseña un 'itinerario lector' digital recomendando tres obras contemporáneas que conecten con sus intereses personales o inquietudes generacionales actuales.

valorar

CE.8 · Llegir, interpretar i valorar obres rellevants de la literatura catalana, utilitzant un metallenguatge específic i mobil...

TEXTO OFICIAL

Llegir, interpretar i valorar obres rellevants de la literatura catalana, utilitzant un metallenguatge específic i mobilitzant l'experiència biogràfica i els coneixements literaris i culturals per establir vincles entre textos diversos a fi de conformar un mapa cultural, eixamplar les possibilitats d'aprofitament de la literatura i crear textos d'intenció literària.

RESUMEN CLARO

Analizar obras literarias clave conectándolas con la cultura y la vida personal para disfrutar de la lectura y producir textos creativos.

QUÉ HACE EL ALUMNADO

El alumnado lee textos significativos, explica sus temas usando terminología técnica, los vincula con otras manifestaciones artísticas y escribe sus propias piezas de intención literaria.

NO ES

No es memorizar datos biográficos ni listas de obras. No es repetir esquemas de movimientos literarios sin leer los textos ni relacionarlos con el presente.

EJEMPLO DE ACTIVIDAD

El alumnado redacta un ensayo comparativo entre un poema de Góngora y una canción actual, analizando sus recursos retóricos y temática común.

interpretar

CE.9 · Consolidar i aprofundir en el coneixement explícit i sistemàtic sobre l'estructura de la llengua i els seus usos i refle...

TEXTO OFICIAL

Consolidar i aprofundir en el coneixement explícit i sistemàtic sobre l'estructura de la llengua i els seus usos i reflexionar de manera autònoma sobre les eleccions lingüístiques i discursives, amb la terminologia adequada, per desenvolupar la consciència lingüística, augmentar el repertori comunicatiu i millorar les destreses tant de producció oral i escrita com de recepció crítica. Per tal que l'estudi sistemàtic de la llengua sigui útil, ha de promoure la competència metalingüística dels alumnes i s'ha de vincular amb els usos reals i contextualitzats propis dels parlants. La reflexió metalingüística ha de partir del coneixement intuïtiu dels alumnes com a usuaris de la llengua i establir ponts amb el coneixement sistemàtic d'aquesta, utilitzant per això la terminologia específica i integrant els nivells morfosintàctic, semàntic i pragmàtic en l'estudi de les formes lingüístiques. Es tracta, per tant, d'abordar l'aprenentatge estructurat de la gramàtica a través de processos d'indagació, tot establint la relació entre coneixement gramatical explícit i ús de la llengua a partir de la reflexió i de l'elaboració de projectes de recerca reduïts. Per això cal partir de l'observació del significat i la funció que les formes lingüístiques adquireixen en el discurs, per arribar a la generalització i a la sistematització a partir de la manipulació d'enunciats, el contrast entre oracions, la formulació d'hipòtesis i de regles, l'ús de contraexemples o la connexió amb altres fenòmens lingüístics i comunicar els resultats amb el metallenguatge adequat. En definitiva, es tracta d'estimular la reflexió metalingüística i interlingüística perquè els alumnes puguin pensar i parlar sobre la llengua de manera que aquest coneixement reverteixi en una millora de les produccions pròpies i en una millor comprensió i interpretació crítica de les produccions alienes i, alhora, permeti construir de manera progressiva un coneixement explícit sobre com funciona el sistema lingüístic.

RESUMEN CLARO

Analizar cómo funciona el idioma y elegir las mejores palabras o estructuras para que nuestros textos y discursos sean mucho más eficaces.

QUÉ HACE EL ALUMNADO

El alumnado investiga los mecanismos de la lengua, usa términos gramaticales para explicar sus decisiones y revisa sus propios textos para ganar precisión, coherencia y estilo.

NO ES

No es memorizar tipos de sintagmas ni hacer análisis sintácticos mecánicos. No es aprender gramática de forma aislada sin aplicarla a la mejora real de la escritura.

EJEMPLO DE ACTIVIDAD

El alumnado reescribe un editorial periodístico cambiando la modalidad oracional para observar cómo varía la capacidad de persuasión y el tono del mensaje.

reflexionar

CE.10 · Posar les pràctiques comunicatives al servei de la convivència democràtica, la resolució dialogada dels conflictes i la ...

TEXTO OFICIAL

Posar les pràctiques comunicatives al servei de la convivència democràtica, la resolució dialogada dels conflictes i la igualtat de drets de totes les persones, utilitzant un llenguatge no discriminatori i bandejant els abusos de poder a través de la paraula per afavorir l'ús no tan sols eficaç sinó també ètic i democràtic del llenguatge. Desenvolupar aquesta competència implica no tan sols que les persones siguin eficaces a l'hora de comunicar-se, sinó també que posin les paraules al servei d'uns objectius que no es desentenguin de la indefugible dimensió ètica de la comunicació. En l'àmbit de la comunicació personal, l'educació lingüística ha d'ajudar a establir relacions interpersonals basades en l'empatia i el respecte, tot oferint eines per a l'escolta activa, la comunicació assertiva, la deliberació argumentada i la resolució dialogada dels conflictes. Erradicar els usos discriminatoris i manipuladors del llenguatge, com també els abusos de poder a través de la paraula, és un imperatiu ètic. En els àmbits educatiu, social i professional, l'educació lingüística ha de capacitar per prendre la paraula en l'exercici una ciutadania activa i compromesa en la construcció de societats més equitatives, més democràtiques i més responsables en relació als grans desafiaments que com a humanitat tenim plantejats: la sostenibilitat del planeta, les diferents violències (inclosa la violència de gènere), les creixents desigualtats, etc.

RESUMEN CLARO

El alumnado utiliza el lenguaje para construir convivencia, resolver tensiones mediante el diálogo y promover la igualdad real entre todas las personas.

QUÉ HACE EL ALUMNADO

El alumnado participa en debates y mediaciones, evita expresiones discriminatorias y analiza cómo el lenguaje puede ejercer poder injusto sobre los demás.

NO ES

No es simplemente ser educado o aprender gramática. No es censura, sino responsabilidad ética al elegir las palabras para no excluir a nadie.

EJEMPLO DE ACTIVIDAD

Realizar un simulacro de mediación ante un conflicto escolar, redactando un acuerdo final que utilice un lenguaje inclusivo, respetuoso y equilibrado.

comunicar

Llengua Castellana i Literatura II

CE.1 · explicar i apreciar la diversitat lingüística del mon a partir del coneixement de la realitat plurilingüe i pluricultural...

TEXTO OFICIAL

explicar i apreciar la diversitat lingüística del mon a partir del coneixement de la realitat plurilingüe i pluricultural d'Espanya i la riquesa dialectal de l'espanyol, com també la reflexió sobre els fenòmens del contacte entre llengües, per afavorir la reflexió interlingüística, per refutar els estereotips i prejudicis lingüístics i per valorar aquesta diversitat com a font de patrimoni cultural. La diversitat lingüística constitueix una característica fonamental de la nostra societat. A aquesta realitat s'hi suma el fet que a les aules hi conviuen joves que parlen llengües diferents de la llengua vehicular d'aprenentatge. Les classes de llengües han d'acollir la diversitat lingüística tant per valorar els significats culturals que se'n deriven i evitar els prejudicis lingüístics, com per aprofundir en el coneixement del funcionament de les llengües i les seves varietats. El desenvolupament d'aquesta competència a l'aula va, per tant, molt més enllà de situar en un mapa les llengües del nostre país i els seus dialectes, o d'estudiar les raons històriques del plurilingüisme com a finalitat última de l'aprenentatge. Contràriament, aquest acostament ha de nodrir-se de l'anàlisi i el diàleg sobre textos orals, escrits i multimodals de caràcter social i cultural, que reflecteixin aquesta pluralitat lingüística i dialectal. Els alumnes, a més, han d'aprendre a distingir els trets que obeeixen a la diversitat geogràfica de la llengua castellana, d'altres de relacionats amb el sociolecte o amb els diversos registres amb els quals un parlant s'adequa a diferents situacions comunicatives. Finalment, s'ha de propiciar que tot aquest aprenentatge es refermi en la comprensió crítica dels fenòmens que es produeixen en el marc del contacte entre llengües i de les conseqüències que puguin tenir sobre aquest tema els diferents models de convivència lingüística. Tot això amb la finalitat última de promoure l'exercici d'una ciutadania sensibilitzada, informada i compromesa amb els drets lingüístics individuals i col·lectius. Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica:

CE.2 · comprendre i interpretar textos orals i multimodals, amb especial atenció als textos acadèmics i dels mitjans de comunic...

TEXTO OFICIAL

comprendre i interpretar textos orals i multimodals, amb especial atenció als textos acadèmics i dels mitjans de comunicació, recollint el sentit general i la informació més rellevant, identificant el punt de vista i la intenció de l'emissor i valorant-ne la fiabilitat, la forma i el contingut, per construir coneixement, per formar-se opinió i per eixamplar les possibilitats de gaudi i oci. Desenvolupar les estratègies de comprensió oral implica entendre la comunicació com un procés constant d'interpretació d'intencions en el qual entren en joc el coneixement compartit entre interlocutors i tots els elements contextuals i cotextuals que permeten anar més enllà del significat del text i interpretar-ne el sentit. La comprensió i interpretació de missatges orals requereix destreses específiques que han de ser objecte d'ensenyament i aprenentatge, des de les més bàsiques (anticipar el contingut, retenir informació rellevant en funció del propi objectiu, distingir entre fets i opinions o captar el sentit global i la relació entre les parts del discurs), a les més avançades (identificar la intenció de l'emissor; analitzar procediments retòrics; detectar fal·làcies argumentatives o valorar la fiabilitat, la forma i el contingut del text, entre d'altres). L'atenció al desenvolupament d'estratègies de comprensió oral es desplaça en aquesta etapa a textos de caràcter acadèmic i dels mitjans de comunicació amb un grau d'especialització més gran. Això implica el contacte amb nous gèneres discursius, desplegar estratègies que permetin salvar la distància entre els coneixements previs i els requerits per a la comprensió del text, com també familiaritzar-se amb un lèxic caracteritzat per més abundància de tecnicismes, préstecs i estrangerismes.

CE.3 · produir textos orals i multimodals, amb atenció preferent a textos de caracter academic, amb rigor, fluïdesa, coherència...

TEXTO OFICIAL

produir textos orals i multimodals, amb atenció preferent a textos de caracter academic, amb rigor, fluïdesa, coherència, cohesió, correcció i el registre adequat, ateses les convencions pròpies dels diferents gèneres discursius i participar en interaccions orals amb actitud cooperativa i respectuosa, tant per construir coneixement i establir vincles personals, com per intervenir de manera activa i informada en diferents contextos socials. En aquesta etapa, es posarà especial atenció a situacions de caràcter públic, amb més distància social entre els interlocutors, que exigeixen usos lingüístics més elaborats, registres formals i el reconeixement de la importància de la comunicació no verbal. Les destreses vinculades a la producció oral de caràcter formal són essencials per al desenvolupament acadèmic i professional ulterior. Requereixen conèixer les claus dels gèneres discursius específics i dissenyar activitats competencials que incorporin de manera periòdica produccions orals a càrrec dels alumnes, sobre temes de rellevància ciutadana, científica o cultural, o vinculats als continguts curriculars. Aquestes seqüències didàctiques atendran de manera recursiva i col·laborativa les successives fases del procés (planificació, producció, assaig i revisió) fins a arribar al producte final. D'altra banda, un grau més gran de consciència lingüística en les interaccions orals és un requisit indispensable per participar de manera activa, compromesa i ètica en societats democràtiques. Adequar els usos orals al propòsit comunicatiu i calibrar-ne els efectes en l'interlocutor és essencial per a la comunicació eficaç, basada en el respecte i la cura recíproca. Les classes de llengua han de procurar l'accés a contextos participatius propis dels àmbits social o educatiu, en què els alumnes puguin prendre la paraula i desenvolupar estratègies d'escolta activa, cooperació conversacional i cortesia lingüística. Les tecnologies de la informació i la comunicació proporcionen nous formats per a la comunicació oral multimodal, síncrona o asíncrona, i permeten enregistrar les produccions orals dels alumnes per difondre-les en contextos reals i l'anàlisi i revisió posteriors. Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica:

CE.4 · comprendre, interpretar i valorar textos escrits, amb sentit critic i diferents propòsits de lectura, amb atenció especi...

TEXTO OFICIAL

comprendre, interpretar i valorar textos escrits, amb sentit critic i diferents propòsits de lectura, amb atenció especial a textos acadèmics i dels mitjans de comunicació, reconeixent el sentit global i les idees principals i secundàries, integrant la informació explícita i realitzant les inferències necessàries, identificant la intenció de l'emissor, reflexionant sobre el contingut i la forma i avaluant-ne la qualitat i fiabilitat, per donar resposta a necessitats i interessos comunicatius diversos i per construir coneixement. L'atenció al desenvolupament d'estratègies de comprensió lectora es desplaça en aquesta etapa a textos de caràcter acadèmic amb un alt grau d'especialització, com també a textos dels mitjans de comunicació que aborden temes de rellevància social, científica i cultural. La lectura i interpretació de textos acadèmics implica el contacte amb nous gèneres discursius, el desplegament d'estratègies que permetin salvar la distància entre els coneixements previs i els aportats pel text, familiaritzar-se amb un lèxic sovint tècnic i amb abundant presència de préstecs i estrangerismes. D'altra banda, la lectura, interpretació i valoració de textos periodístics pressuposa conèixer les claus contextuais que permeten conferir-los sentit i detectar-ne els biaixos ideològics. Si no és així, el lector queda limitat a la interpretació literal del que s'ha dit, incapaç de captar ironies, al·lusions o dobles sentits, o de calibrar la intenció comunicativa de l'autor. D'aquí es desprèn que el desenvolupament de la competència lectora al batxillerat impliqui incidir en la motivació, el compromís i les pràctiques de lectura, juntament amb el coneixement i ús de les estratègies que han de desplegar-se abans, durant i després de l'acte lector, atenent de manera especial al desenvolupament de l'agilitat en el maneig de fonts diverses que permeti compensar la falta dels coneixements previs requerits per un determinat text, com també garantir-ne la fiabilitat o aclarir la finalitat amb la qual ha estat escrit. Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica:

CE.5 · produir textos escrits i multimodals coherents, cohesionats, adequats i correctes, amb atenció especial als gèneres disc...

TEXTO OFICIAL

produir textos escrits i multimodals coherents, cohesionats, adequats i correctes, amb atenció especial als gèneres discursius de l'àmbit acadèmic, per construir coneixement i respondre de manera informada, eficaç i creativa a demandes comunicatives concretes. Saber escriure significa avui saber fer-ho en diferents suports i formats, molts dels quals de caràcter hipertextual i multimodal i requereix el coneixement i apropiació dels motlles en què han cristal·litzat les pràctiques comunicatives escrites pròpies dels diferents àmbits d'ús: els gèneres discursius. A batxillerat cobren especial rellevància els gèneres acadèmics (dissertacions, assaigs, informes o comentaris crítics, entre d'altres) que reclamen la integració de diferents mirades, camps del saber o disciplines. L'estudiant, per tant, ha de manejar amb fluïdesa l'alternança d'informació i opinió, tot consignant les fonts consultades i procurar mantenir la claredat expositiva adequada amb una certa vocació d'estil. Ha de prendre consciència, en definitiva, de la responsabilitat de formar part en la construcció col·lectiva de sentits, des dels punts de vista cultural i ètic. La composició d'un text escrit ha tenir cura tant de la coherència, cohesió, correcció i adequació del registre, com de la propietat lèxica i la correcció gramatical i ortogràfica, com també de la valoració de les alternatives disponibles per a l'ús d'un llenguatge inclusiu. Requereix també adoptar decisions sobre el to del discurs i la inscripció de les persones (emissor i destinataris). A més, resulta essencial posar la màxima atenció en el llenguatge i l'estil, per la qual cosa la vinculació entre la reflexió explícita sobre el funcionament de la llengua i la seva projecció en els usos textuais resulta inseparable. D'aquí es desprèn que el procés d'ensenyament-aprenentatge de l'escriptura reclami la intervenció a l'aula acurada i sostinguda. Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica:

CE.6 · seleccionar i contrastar informació procedent de diferents fonts, avaluant-ne la fiabilitat i pertinència en funció dels...

TEXTO OFICIAL

seleccionar i contrastar informació procedent de diferents fonts, avaluant-ne la fiabilitat i pertinència en funció dels objectius de lectura i evitant els riscos de manipulació i desinformació i integrar-la i transformar-la en coneixement per comunicar-la, amb un punt de vista crític i personal al mateix temps que respectuós amb la propietat intel·lectual, especialment en el marc de la realització de treballs de recerca sobre temes del currículum o vinculats a les obres literàries llegides. La producció, multiplicació i distribució de la informació és el principi constitutiu de les societats actuals, però l'accés a la informació no garanteix per si mateix el coneixement. Per això és imprescindible que els alumnes adquireixin habilitats i destreses per transformar la informació en coneixement, reconeixent quan es necessita, on cercar-la, com gestionar-la, avaluar-la i comunicar-la, adoptant un punt de vista crític i personal i evidenciant una actitud ètica i responsable amb la propietat intel·lectual i amb la identitat digital. Es tracta d'una aposta per l'Alfabetització Mediàtica i Informacional (AMI) que implica la utilització responsable de les tecnologies, amb atenció especial a la detecció d'informacions esbiaixades o falses, l'avaluació constant de les fonts, els temps d'ús i l'autoregulació. S'ha de procurar que els alumnes, individualment o de manera col·laborativa, consultin fonts d'informació variades en contextos socials o acadèmics per realitzar treballs o projectes de recerca, especialment sobre temes del currículum o de les obres literàries llegides. Aquests processos de recerca han de tendir a l'abordament autònom de la planificació, gestió i emmagatzematge de la informació per recuperar-la de forma òptima i del respecte a les convencions de presentació establertes (índex, organització en epígrafs, procediments de cita, notes a peu de pàgina, bibliografia i bibliografia web), al mateix temps que al desenvolupament de la creativitat i l'adequació al context en la difusió del seu nou aprenentatge. La biblioteca virtual o escolar i l'aula, com a espai creatiu d'aprenentatge, seran l'entorn ideal per adquirir aquesta competència. Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica:

CE.7 · seleccionar i llegir de manera autònoma obres rellevants de la literatura contemporània com a font de plaer i coneixemen...

TEXTO OFICIAL

seleccionar i llegir de manera autònoma obres rellevants de la literatura contemporània com a font de plaer i coneixement, configurant un itinerari lector que s'enriqueixi progressivament quant a diversitat, complexitat i qualitat de les obres i compartir experiències lectores per construir la identitat lectora pròpia i gaudir de la dimensió social de la lectura. Desenvolupar aquesta competència implica avançar en la consolidació de l'autonomia i la construcció de la identitat lectora pròpia, dedicant un temps periòdic i constant a la lectura individual i propiciant moments de reflexió que permetin establir relacions entre els textos llegits. Això suposa ampliar les formes de gaudi, la diversitat i la complexitat dels textos escollits —incloent el contacte amb formes literàries actuals impreses i digitals i amb pràctiques culturals emergents— i la capacitat d'expressar l'experiència lectora. Es tracta de fer un pas cap a un corpus de lectures autònomes menys vinculades a l'entreteniment i a la lectura argumental i més orientat cap a l'apreciació estètica de la literatura. En conseqüència, l'explicitació de judicis de valor sobre les obres es basarà en molts més elements, incloent la identificació de la intertextualitat entre els textos i incorporarà la indagació, lectura i producció d'assaig relacionat amb les obres llegides.

CE.8 · llegir, interpretar i valorar obres rellevants de la literatura espanyola i hispanoamericana, utilitzant un metallenguatge...

TEXTO OFICIAL

llegir, interpretar i valorar obres rellevants de la literatura espanyola i hispanoamericana, utilitzant un metallenguatge específic i mobilitzant l'experiència biogràfica i els coneixements literaris i culturals per establir vincles entre textos diversos a fi de conformar un mapa cultural, eixamplar les possibilitats d'aprofitament de la literatura i crear textos d'intenció literària.

CE.9 · consolidar i aprofundir en el coneixement explícit i sistemàtic sobre l'estructura de la llengua i els seus usos i refle...

TEXTO OFICIAL

consolidar i aprofundir en el coneixement explícit i sistemàtic sobre l'estructura de la llengua i els seus usos i reflexionar de manera autònoma sobre les eleccions lingüístiques i discursives, amb la terminologia adequada, per desenvolupar la consciència lingüística, augmentar el repertori comunicatiu i millorar les destreses tant de producció oral i escrita com de recepció crítica. Perquè l'estudi sistemàtic de la llengua sigui útil, ha de promoure la competència metalingüística dels alumnes i s'ha de vincular amb els usos reals i contextualitzats propis dels parlants. La reflexió metalingüística ha de partir del coneixement intuïtiu dels alumnes com a usuaris de la llengua i establir ponts amb el coneixement sistemàtic d'aquesta, utilitzant per això terminologia específica i integrant els nivells morfosintàctic, semàntic i pragmàtic en l'estudi de les formes lingüístiques. Es tracta, per tant, d'abordar l'aprenentatge estructurat de la gramàtica a través de processos d'indagació, tot establint una relació entre coneixement gramatical explícit i ús de la llengua a partir de la reflexió i de l'elaboració de projectes de recerca reduïts. Per això cal partir de l'observació del significat i la funció que les formes lingüístiques adquireixen en el discurs, per arribar a la generalització i a la sistematització a partir de la manipulació d'enunciats, el contrast entre oracions, la formulació d'hipòtesis i de regles, l'ús de contraexemples o la connexió amb altres fenòmens lingüístics i comunicar els resultats amb el metallenguatge adequat. En definitiva, es tracta d'estimular la reflexió metalingüística i interlingüística perquè els alumnes puguin pensar i parlar sobre la llengua de manera que aquest coneixement reverteixi en la millora de les produccions pròpies i en la millor comprensió i interpretació crítica de les produccions alienes i, alhora, permeti construir de manera progressiva un coneixement explícit sobre com funciona el sistema lingüístic. Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica:

CE.10 · posar les practiques comunicatives al servei de la convivència democràtica, la resolució dialogada dels conflictes i la ...

TEXTO OFICIAL

posar les practiques comunicatives al servei de la convivència democràtica, la resolució dialogada dels conflictes i la igualtat de drets de totes les persones, utilitzant un llenguatge no discriminatori i bandejant els abusos de poder a través de la paraula per afavorir un ús no tan sols eficaç sinó també ètic i democràtic del llenguatge. Desenvolupar aquesta competència implica no tan sols que les persones siguin eficaces a l'hora de comunicar-se, sinó també que posin les paraules al servei d'uns objectius que no es desentenguin de la indefugible dimensió ètica de la comunicació. En l'àmbit de la comunicació personal, l'educació lingüística ha d'ajudar a establir relacions interpersonals basades en l'empatia i el respecte, tot oferint eines per a l'escolta activa, la comunicació assertiva, la deliberació argumentada i la resolució dialogada dels conflictes. Erradicar els usos discriminatoris i manipuladors del llenguatge, com també els abusos de poder a través de la paraula, és un imperatiu ètic.

3. Criterios de evaluación

Lengua Castellana y Literatura II

Código	CE	Criterio + evidencia y contexto	Instrumento
1.1	CE.1	<p>Reconèixer, valorar i explicar la diversitat lingüística del món, les famílies de llengües i la seva evolució (naixement, vida i mort) i les polítiques que tenen a veure amb aquestes situacions, amb especial atenció a les del propi territori; tot partint del fet de conèixer la situació lingüística a Europa, Espanya i territoris que conformen el domini lingüístic de la llengua catalana, en manifestacions orals, escrites i multimodals.</p> <p>Analizar y distinguir las lenguas de España y variedades del español, diferenciando rasgos dialectales de sociolectos y registros mediante el uso de metalenguaje específico.</p> <p><i>Evidencia:</i> El alumnado realiza un comentario lingüístico de textos diversos donde identifica y clasifica rasgos dialectales, sociales y de registro, comparándolos con la norma estándar.</p> <p><i>Contexto:</i> Comparación de muestras de habla real y textos literarios dialectales para identificar marcas lingüísticas específicas y reflexionar sobre la realidad plurilingüe española.</p> <p><i>Evitar:</i> Identificar como vulgarismos o falta de cultura (sociolecto bajo) rasgos que son puramente dialectales, como el seseo o la aspiración de la 's' final.</p>	<p>Examen escrito</p> <p>Verbo: Analizar</p>
1.2	CE.1	<p>Qüestionar i refutar prejudicis i estereotips lingüístics adoptant una actitud de respecte i valoració de la riquesa cultural, lingüística i dialectal, a partir de l'exploració i reflexió entorn dels fenòmens de contacte entre llengües, amb especial atenció al paper de les xarxes socials i els mitjans de comunicació i de la investigació sobre els drets lingüístics i diversos models de convivència entre llengües.</p> <p>Identificar y desmontar prejuicios lingüísticos analizando la diversidad de normas del español y el papel de los medios en la normalización de las lenguas.</p> <p><i>Evidencia:</i> El alumnado realiza un comentario crítico o ensayo argumentativo donde identifica estereotipos lingüísticos en textos mediáticos y defiende la validez de las variedades dialectales y normas cultas.</p> <p><i>Contexto:</i> Análisis de fragmentos de programas televisivos o hilos de redes sociales para detectar juicios de valor sobre el habla de diferentes regiones y comunidades.</p> <p><i>Evitar:</i> Evaluar la diversidad lingüística únicamente como un listado de lenguas cooficiales sin abordar la realidad de las variedades dialectales del español o el concepto de norma policéntrica.</p>	<p>Rubrica produccion</p> <p>Verbo: Analizar</p>
2.1	CE.2	<p>Identificar el sentit global, l'estructura, la informació rellevant en funció de les necessitats comunicatives i la intenció de l'emissor en textos orals i multimodals complexos propis de diferents àmbits, analitzant la interacció entre els diferents codis.</p> <p>Analizar y explicar el contenido, la estructura y la intención comunicativa de discursos orales y piezas audiovisuales complejas, considerando la relación entre imagen y sonido.</p> <p><i>Evidencia:</i> El alumnado entrega un análisis escrito o esquema comentado donde desglosa la tesis, los argumentos y los recursos no verbales de un texto multimodal especializado.</p> <p><i>Contexto:</i> Visionado de conferencias académicas o debates televisivos para identificar estrategias persuasivas y la jerarquía de la información presentada en diferentes soportes.</p> <p><i>Evitar:</i> Evaluar únicamente el contenido textual transcrito, ignorando el análisis de los códigos no verbales (gestualidad, edición, música) que exige la naturaleza multimodal del criterio.</p>	<p>Rubrica produccion</p> <p>Verbo: Analizar</p>

Código	CE	Criterio + evidencia y contexto	Instrumento
2.2	CE.2	<p>Valorar la forma i el contingut de textos orals i multimodals complexos, avaluant-ne la qualitat, la fiabilitat i la idoneïtat del canal utilitzat, com també l'eficàcia dels procediments comunicatius emprats.</p> <p>Evaluar críticamente la calidad, fiabilidad y eficacia comunicativa de textos orales y multimodales especializados, analizando tanto su estructura formal como su adecuación al canal y propósito.</p> <p><i>Evidencia:</i> El alumnado realiza un comentario crítico o informe de evaluación sobre un texto oral especializado, analizando su rigor informativo, el uso del lenguaje y la idoneidad del soporte.</p> <p><i>Contexto:</i> Análisis crítico de un pódcast de divulgación científica o una conferencia académica para determinar su credibilidad y la eficacia de sus recursos retóricos.</p> <p><i>Evitar:</i> Limitar la evaluación a un resumen del contenido del audio o vídeo sin juzgar la validez de las fuentes ni la adecuación técnica del formato multimodal.</p>	<p>Rubrica produccion</p> <p>Verbo: Valorar</p>
3.1	CE.3	<p>Realitzar exposicions i argumentacions orals formals amb diferent grau de planificació sobre temes d'interès científic i cultural i de rellevància acadèmica i social, ajustant-se a les convencions pròpies de cada gènere discursiu i amb la fluïdesa, el rigor, la coherència i el registre adequat, en diferents suports i utilitzant de manera eficaç recursos verbals i no verbals.</p> <p>Realizar exposiciones y argumentaciones orales formales y extensas sobre temas académicos o sociales, empleando recursos verbales y no verbales con rigor, fluidez y cohesión.</p> <p><i>Evidencia:</i> El alumnado realiza una exposición oral grabada o en directo sobre un tema de actualidad, demostrando planificación, uso de registros formales y manejo de apoyos visuales.</p> <p><i>Contexto:</i> Presentación individual o en grupo sobre un dilema ético, científico o literario, seguida de un turno de preguntas para defender diferentes puntos de vista.</p> <p><i>Evitar:</i> Evaluar la capacidad comunicativa basándose únicamente en el contenido temático, omitiendo la valoración técnica de los elementos no verbales y el registro formal exigido.</p>	<p>Exposicion oral</p> <p>Verbo: Producir</p>
3.2	CE.3	<p>Participar de manera activa i adequada en interaccions orals (formals i informals) i en el treball en equip amb actituds d'escolta activa i estratègies de cooperació conversacional i cortesia lingüística.</p> <p>Intervenir de forma constructiva en debates y trabajos grupales, empleando normas de cortesía, escucha activa y estrategias para facilitar el diálogo cooperativo.</p> <p><i>Evidencia:</i> El alumnado realiza intervenciones orales en debates, coloquios o reuniones de trabajo, demostrando respeto por los turnos de palabra y aportando ideas relevantes al grupo.</p> <p><i>Contexto:</i> Debates dirigidos sobre temas de actualidad o literatura, y sesiones de coordinación grupal para proyectos de investigación o comentarios de texto.</p> <p><i>Evitar:</i> Evaluar únicamente la exposición oral individual (monólogo) ignorando la capacidad de interacción, réplica y trabajo cooperativo que exige específicamente este criterio.</p>	<p>Observacion sistematica</p> <p>Verbo: Participar</p>

Código	CE	Criterio + evidencia y contexto	Instrumento
4.1	CE.4	<p>Identificar el sentit global, l'estructura, la informació rellevant i la intenció de l'emissor de textos escrits i multimodals especialitzats, amb especial atenció a textos acadèmics i dels mitjans de comunicació, realitzant les inferències necessàries i amb diferents propòsits de lectura.</p> <p>Analizar textos académicos y periodísticos identificando su tema, estructura interna e intención comunicativa, realizando inferencias para comprender el sentido global del discurso.</p> <p><i>Evidencia:</i> El alumnado realiza un comentario de texto escrito donde identifica el tema, el esquema organizativo y la tesis o intención del autor en artículos de opinión.</p> <p><i>Contexto:</i> Práctica de comentario de textos periodísticos y académicos similares a los modelos de las pruebas de acceso a la universidad (EBAU).</p> <p><i>Evitar:</i> Confundir la identificación de la estructura con la mera enumeración de párrafos sin explicar la jerarquía de las ideas o la tesis.</p>	<p>Examen escrito</p> <p>Verbo: Analizar</p>
4.2	CE.4	<p>Valorar la forma i el contingut de textos complexos avaluant-ne la qualitat, la fiabilitat i la idoneïtat del canal utilitzat, com també l'eficàcia dels procediments comunicatius emprats.</p> <p>Evaluar críticamente la calidad, fiabilidad y recursos lingüísticos de textos especializados, analizando tanto su contenido como su eficacia comunicativa.</p> <p><i>Evidencia:</i> El alumnado realiza un comentario crítico escrito donde juzga la validez de los argumentos y la adecuación de los recursos retóricos en un texto académico o periodístico.</p> <p><i>Contexto:</i> Análisis y comentario de artículos de opinión o textos de divulgación científica en el marco de la preparación para las pruebas de acceso a la universidad.</p> <p><i>Evitar:</i> Confundir la valoración crítica con una opinión personal subjetiva sin analizar la fiabilidad de la fuente ni la eficacia de los mecanismos lingüísticos empleados.</p>	<p>Rubrica produccion</p> <p>Verbo: Valorar</p>
5.1	CE.5	<p>Elaborar textos acadèmics coherents, cohesionats i amb el registre adequat sobre temes curriculars o d'interès social i cultural. L'elaboració ha d'anar precedida d'un procés de planificació que atengui la situació comunicativa, destinatari, propòsit i canal i d'un procés de redacció i revisió d'esborranys de manera individual o entre iguals, o mitjançant altres instruments de consulta.</p> <p>Redactar textos académicos planificados y revisados sobre temas sociales o culturales, asegurando la coherencia, cohesión y el uso de un registro formal adecuado.</p> <p><i>Evidencia:</i> El alumnado entrega un texto académico final junto con su esquema de planificación previo y los borradores corregidos tras una revisión entre iguales.</p> <p><i>Contexto:</i> Producción de un comentario crítico o ensayo argumentativo sobre un tema de actualidad, realizando primero un mapa conceptual y una corrección por parejas.</p> <p><i>Evitar:</i> Calificar únicamente el texto final sin recoger evidencias documentales del proceso de planificación y revisión por pares exigido explícitamente en el criterio.</p>	<p>Rubrica produccion</p> <p>Verbo: Elaborar</p>
5.2	CE.5	<p>Incorporar procediments per enriquir els textos, atenent aspectes discursius, lingüístics i d'estil, amb precisió lèxica i correcció ortogràfica i gramatical.</p> <p>Mejorar la calidad de los textos escritos mediante el uso de recursos estilísticos, vocabulario preciso y el cumplimiento estricto de las normas gramaticales y ortográficas.</p> <p><i>Evidencia:</i> El alumnado entrega textos escritos, como artículos de opinión o ensayos, donde se aprecia el uso de sinónimos, conectores variados y una corrección gramatical impecable.</p> <p><i>Contexto:</i> Redacción de comentarios de texto y ensayos argumentativos sobre temas de actualidad o fragmentos literarios, enfocándose en la madurez expresiva y la precisión léxica.</p> <p><i>Evitar:</i> Evaluar únicamente la ausencia de faltas de ortografía, obviando la riqueza del léxico, la variedad de estructuras sintácticas o el uso de figuras retóricas.</p>	<p>Rubrica produccion</p> <p>Verbo: Producir</p>

Código	CE	Criterio + evidencia y contexto	Instrumento
6.1	CE.6	<p>Elaborar treballs de recerca de manera autònoma, en diferents suports, sobre temes curriculars d'interès cultural que impliquin localitzar, seleccionar i contrastar informació procedent de diferents fonts; calibrar-ne la fiabilitat i pertinència en funció dels objectius de lectura; organitzar-la i integrar-la en esquemes propis; i reelaborar-la i comunicar-la de manera creativa, adoptant un punt de vista crític i respectuós amb la propietat intel·lectual.</p> <p>Realizar investigaciones autónomas sobre temas académicos o literarios, gestionando fuentes de forma crítica y respetando la propiedad intelectual mediante citas y referencias adecuadas.</p> <p><i>Evidencia:</i> El alumnado entrega un trabajo de investigación original, en soporte digital o papel, que incluye bibliografía contrastada, citas textuales y una síntesis crítica de la información.</p> <p><i>Contexto:</i> Búsqueda guiada de información sobre un autor de la Generación del 27 o un tema lingüístico actual para redactar un informe de investigación.</p> <p><i>Evitar:</i> Evaluar solo el contenido del trabajo final sin comprobar el proceso de selección de fuentes o la correcta citación bibliográfica según normas APA/MLA.</p>	<p>Rubrica produccion</p> <p>Verbo: Elaborar</p>
6.2	CE.6	<p>Avaluar la veracitat de notícies i informacions, amb especial atenció a les xarxes socials i altres entorns digitals, seguint pautes d'anàlisi, contrast i verificació, fent ús de les eines adequades i mantenint una actitud crítica enfront dels possibles biaixos de la informació.</p> <p>Analizar críticamente la veracidad de informaciones y noticias en entornos digitales mediante herramientas de verificación y contraste para detectar sesgos y desinformación.</p> <p><i>Evidencia:</i> El alumnado realiza un informe de verificación (fact-checking) sobre noticias digitales, documentando el proceso de contraste de fuentes y la detección de sesgos informativos.</p> <p><i>Contexto:</i> Análisis de noticias virales o hilos de redes sociales vinculados a la actualidad cultural o literaria para determinar su fiabilidad.</p> <p><i>Evitar:</i> Evaluar la opinión personal del alumno sobre el tema de la noticia en lugar de la fiabilidad técnica y el contraste de las fuentes.</p>	<p>Rubrica produccion</p> <p>Verbo: Evaluar</p>
7.1	CE.7	<p>Triar i llegir de manera autònoma obres rellevants de la literatura contemporània i deixar constància del progrés de l'itinerari lector i cultural personal mitjançant l'explicació argumentada dels criteris de selecció de les lectures, les formes d'accés a la cultura literària i de l'experiència de lectura.</p> <p>Seleccionar y leer autónomamente obras actuales o ensayos vinculados a la tradición, justificando razonadamente la elección y documentando la experiencia personal en un itinerario lector propio.</p> <p><i>Evidencia:</i> El alumnado entrega un diario de lectura o portafolio digital donde justifica la elección de sus lecturas autónomas y reflexiona críticamente sobre su experiencia y progreso lector.</p> <p><i>Contexto:</i> Sesiones de biblioteca o tiempo de lectura libre donde el alumnado gestiona su propio plan lector y actualiza su registro de progresos y reflexiones.</p> <p><i>Evitar:</i> Evaluar este criterio basándose exclusivamente en las lecturas obligatorias de la EBAU, omitiendo el carácter autónomo y la libre elección que exige el descriptor.</p>	<p>Portfolio</p> <p>Verbo: Seleccionar</p>

Código	CE	Criterio + evidencia y contexto	Instrumento
7.2	CE.7	<p>Compartir l'experiència lectora utilitzant un metallenguatge específic i elaborar una interpretació personal establint vincles argumentats amb altres obres i altres experiències artístiques i culturals.</p> <p>Expresar valoraciones personales sobre las lecturas realizadas, empleando terminología literaria técnica y relacionando las obras con otras manifestaciones artísticas o autores de su itinerario lector.</p> <p><i>Evidencia:</i> El alumnado realiza una reseña crítica o un comentario comparativo donde analiza una obra contemporánea vinculándola con otras artes y usando conceptos narratológicos o poéticos específicos.</p> <p><i>Contexto:</i> Participación en seminarios de lectura o creación de un portfolio de lecturas donde se conecte la literatura con el cine, la música o la pintura.</p> <p><i>Evitar:</i> Limitar la evaluación a un resumen argumental o una opinión subjetiva básica, omitiendo el uso de metalenguaje técnico y la intertextualidad exigida en 2.º de Bachillerato.</p>	<p>Rubrica produccion</p> <p>Verbo: Elaborar</p>
8.1	CE.8	<p>Explicar i argumentar la interpretació de les obres llegides mitjançant l'anàlisi de les relacions internes dels seus elements constitutius amb el sentit de l'obra i de les relacions externes del text amb el seu context social i històric i amb la tradició literària, utilitzant el metallenguatge específic i incorporant judicis de valor vinculats a l'apreciació estètica de les obres.</p> <p>Analizar y comentar obras literarias vinculando sus elementos formales con el contexto histórico y la tradición, aportando una valoración crítica argumentada con terminología específica.</p> <p><i>Evidencia:</i> El alumnado realiza un comentario de texto literario donde justifica la relación entre la forma, el contenido y el contexto histórico-cultural de la obra.</p> <p><i>Contexto:</i> Análisis guiado y posterior redacción individual de un comentario crítico sobre una de las lecturas prescriptivas del canon de segundo de bachillerato.</p> <p><i>Evitar:</i> Sustituir el análisis literario y la interpretación del sentido por un resumen argumental o una biografía del autor sin conexión con el texto.</p>	<p>Rubrica produccion</p> <p>Verbo: Explicar</p>
8.2	CE.8	<p>Desenvolupar projectes de recerca que es concretin en una exposició oral, un assaig o una presentació multimodal, establint vincles argumentats entre els clàssics de la literatura catalana objecte de lectura guiada i altres textos i manifestacions artístiques clàssiques o contemporànies, en funció de temes, tòpics, estructures, llenguatge, recursos expressius i valors ètics i estètics i explicitant la implicació i la resposta personal del lector en la lectura.</p> <p>Elaborar proyectos de investigación que vinculen obras literarias de los siglos XIX al XXI con otras artes, analizando temas y formas desde una perspectiva personal.</p> <p><i>Evidencia:</i> El alumnado entrega un ensayo, una presentación multimodal o realiza una exposición oral comparando una obra literaria con otras manifestaciones artísticas y culturales.</p> <p><i>Contexto:</i> Realización de un trabajo monográfico o comparativo sobre una lectura guiada, relacionándola con temas de actualidad o lenguajes artísticos contemporáneos.</p> <p><i>Evitar:</i> Limitar la evaluación a una pregunta teórica de examen sobre historia de la literatura, ignorando el carácter práctico y comparativo del proyecto de investigación.</p>	<p>Rubrica produccion</p> <p>Verbo: Investigar</p>
8.3	CE.8	<p>Crear textos personals o col·lectius amb intenció literària i consciència d'estil, en diferents suports i amb ajuda d'altres llenguatges artístics i audiovisuals, a partir de la lectura d'obres o fragments significatius en els quals s'emprin les convencions formals dels diversos gèneres i estils literaris.</p>	

Código	CE	Criterio + evidencia y contexto	Instrumento
9.1	CE.9	<p>Revisar els textos propis i fer propostes de millora argumentant els canvis a partir de la reflexió metalingüística i utilitzant el metallenguatge específic i identificar i esmenar problemes de comprensió lectora utilitzant els coneixements explícits sobre la llengua i el seu ús.</p> <p>Revisar y mejorar textos propios mediante la reflexión metalingüística, empleando terminología técnica para justificar cambios y resolver dificultades de comprensión lectora de forma autónoma.</p> <p><i>Evidencia:</i> El alumnado entrega borradores corregidos y un informe de autoevaluación donde justifica técnicamente las mejoras gramaticales, léxicas y textuales realizadas en sus producciones escritas.</p> <p><i>Contexto:</i> Talleres de escritura y lectura donde se aplican pautas de revisión para optimizar la coherencia, cohesión y adecuación de comentarios de texto y ensayos.</p> <p><i>Evitar:</i> Limitar la revisión únicamente a la corrección ortográfica superficial, omitiendo la justificación técnica de los cambios sintácticos o discursivos realizados.</p>	<p>Rubrica produccion</p> <p>Verbo: Reflexionar</p>
9.2	CE.9	<p>Explicar i argumentar la interrelació entre el propòsit comunicatiu i les eleccions lingüístiques de l'emissor, com també els seus efectes en el receptor, utilitzant el coneixement explícit de la llengua i un metallenguatge específic.</p> <p>Justificar razonadamente cómo las categorías gramaticales y recursos lingüísticos elegidos por el autor sirven a su intención comunicativa y afectan al lector.</p> <p><i>Evidencia:</i> El alumnado realiza un comentario lingüístico o responde a preguntas de examen donde vincula rasgos gramaticales concretos con la intención del emisor.</p> <p><i>Contexto:</i> Análisis de textos de opinión o informativos identificando marcas de subjetividad, modalidad y mecanismos de cohesión en relación con el propósito comunicativo.</p> <p><i>Evitar:</i> Identificar rasgos lingüísticos de forma aislada o como un listado de etiquetas sin explicar su función pragmática ni su relación con la intención del autor.</p>	<p>Examen escrito</p> <p>Verbo: Explicar</p>
9.3	CE.9	<p>Elaborar i presentar els resultats de projectes de recerca reduïts sobre aspectes rellevants del funcionament de la llengua, formulant hipòtesis i establint generalitzacions, utilitzant els conceptes i la terminologia lingüística adequada i consultant de manera autònoma diccionaris, manuals i gramàtiques.</p> <p>Realizar pequeñas investigaciones sobre el funcionamiento de la lengua, planteando hipótesis y conclusiones fundamentadas en el uso de fuentes bibliográficas y terminología gramatical precisa.</p> <p><i>Evidencia:</i> El alumnado entrega un informe escrito o realiza una presentación digital sobre un fenómeno lingüístico concreto, documentando el proceso de consulta y las conclusiones obtenidas.</p> <p><i>Contexto:</i> Trabajo monográfico o por proyectos sobre variedades de la lengua, cambios semánticos o dudas normativas consultando el DPD o la Nueva Gramática.</p> <p><i>Evitar:</i> Evaluar un simple resumen de contenidos teóricos del libro de texto en lugar de un proceso de indagación con formulación de hipótesis propias.</p>	<p>Rubrica produccion</p> <p>Verbo: Investigar</p>

Código	CE	Criterio + evidencia y contexto	Instrumento
10.1	CE.10	<p>Identificar i bandejar els usos discriminatoris de la llengua, els abusos de poder a través de la paraula i els usos manipuladors del llenguatge a partir de la reflexió i l'anàlisi dels elements lingüístics, textuals i discursius utilitzats, com també dels elements no verbals que regeixen la comunicació entre les persones.</p> <p>Analizar críticamente textos para detectar y corregir usos discriminatorios, manipuladores o abusivos del lenguaje, identificando los mecanismos lingüísticos y no verbales que los sustentan.</p> <p><i>Evidencia:</i> El alumnado realiza un comentario crítico o informe analítico sobre textos diversos donde identifica sesgos, falacias y marcas lingüísticas de discriminación o manipulación.</p> <p><i>Contexto:</i> Análisis y debate guiado sobre discursos políticos, publicitarios o periodísticos actuales para identificar estrategias de persuasión ilícita y sesgos ideológicos.</p> <p><i>Evitar:</i> Limitar la evaluación a la opinión personal del alumno sobre la ética del texto sin exigir la identificación técnica de rasgos lingüísticos (modalización, léxico valorativo).</p>	<p>Rubrica produccion</p> <p>Verbo: Analizar</p>
10.2	CE.10	<p>Utilitzar estratègies per a la resolució dialogada dels conflictes i la cerca de consensos tant en l'àmbit personal com en l'educatiu i el social.</p> <p>Emplear recursos lingüísticos y estrategias de mediación para resolver desacuerdos y alcanzar acuerdos mediante el diálogo respetuoso en diversos contextos sociales y académicos.</p> <p><i>Evidencia:</i> El alumnado realiza debates dirigidos o simulaciones de mediación donde aplica fórmulas de cortesía, escucha activa y gestión de turnos de palabra para llegar a consensos.</p> <p><i>Contexto:</i> Organización de un debate académico sobre un tema de actualidad o una sesión de trabajo cooperativo para consensuar las conclusiones de un proyecto.</p> <p><i>Evitar:</i> Evaluar la opinión personal o ideológica del alumno sobre el conflicto en lugar de su capacidad lingüística para mediar y utilizar fórmulas de cortesía.</p>	<p>Observacion sistematica</p> <p>Verbo: Utilizar</p>

Llengua Castellana i Literatura II

Código	CE	Criterio + evidencia y contexto	Instrumento
CA1.1	CE.1	<p>Reconèixer i valorar les llengües d'Espanya i les varietats dialectals de l'espanyol, amb especial atenció a les del propi territori, a partir de l'explicació del seu desenvolupament històric i sociolingüístic i de la situació actual, contrastant de manera explícita i amb el metallenguatge apropiat aspectes lingüístics i discursius de les diferents llengües, com també trets dels dialectes de l'espanyol, en manifestacions orals, escrites i multimodals. Reconèixer i valorar les llengües d'Espanya i les varietats dialectals de l'espanyol, amb especial atenció a la del propi territori. Contrastar de manera explícita i amb el metallenguatge apropiat aspectes lingüístics i discursius de les llengües i els dialectes en manifestacions orals, escrites i multimodals. Diferenciar els trets de la llengua que responen a la diversitat dialectal dels quals es corresponen amb sociolectes o registres.</p>	
CA1.2	CE.1	<p>Qüestionar i refutar prejudicis i estereotips lingüístics adoptant una actitud de respecte i valoració de la riquesa cultural, lingüística i dialectal, a partir de l'exploració i reflexió entorn dels fenòmens del contacte entre llengües, amb especial atenció al paper de les xarxes socials i els mitjans de comunicació i de la investigació sobre els drets lingüístics i diversos models de convivència entre llengües. Qüestionar i refutar prejudicis i estereotips lingüístics. Adoptar una actitud de respecte i valoració de la riquesa cultural, lingüística i dialectal. Atendre la diversitat de normes cultes i estàndards que es donen en una mateixa llengua. Analitzar i valorar la rellevància actual dels mitjans de comunicació i les xarxes socials en els processos de normalització lingüística.</p>	

Código	CE	Criterio + evidencia y contexto	Instrumento
CA2.1	CE.2	Identificar el sentit global, l'estructura, la informació rellevant en funció de les necessitats comunicatives i la intenció de l'emissor en textos orals i multimodals complexos, propis de diferents àmbits, analitzant la interacció entre els diferents codis. Identificar el sentit global, l'estructura, la informació rellevant en funció de les necessitats comunicatives i la intenció de l'emissor en textos orals i multimodals especialitzats propis de diferents àmbits. Analitzar la interacció entre els diferents codis.	
CA2.2	CE.2	Valorar la forma i el contingut de textos orals i multimodals complexos, avaluant-ne la qualitat, fiabilitat i idoneïtat del canal emprat, com també l'eficàcia dels procediments comunicatius emprats. Valorar la forma i el contingut de textos orals i multimodals especialitzats. Avaluar la qualitat, fiabilitat i idoneïtat del canal emprat, com també l'eficàcia dels procediments comunicatius emprats.	
CA3.1	CE.3	Realitzar exposicions i argumentacions orals formals amb graus de planificació diversos sobre temes d'interès científic i cultural i de rellevància acadèmica i social, ajustant-se a les convencions pròpies de cada gènere discursiu i amb fluïdesa, rigor, coherència, cohesió, correcció i el registre adequat, en diferents suports i emprant de manera eficaç recursos verbals i no verbals. Realitzar exposicions i argumentacions orals formals extenses on es recullin diferents punts de vista, amb diferent grau de planificació sobre temes d'interès científic i cultural i de rellevància acadèmica i social. Ajustar-se a les convencions pròpies de cada gènere discursiu amb fluïdesa, rigor, coherència, cohesió, correcció i el registre, adequat en diferents suports. Emprar de manera eficaç recursos verbals i no verbals.	
CA3.2	CE.3	Participar de forma activa i adequada en interaccions orals (formals i informals) i en el treball en equip amb actituds d'escolta activa i estratègies de cooperació conversacional i cortesia lingüística.	
CA4.1	CE.4	Identificar el sentit global, l'estructura, la informació rellevant i la intenció de l'emissor de textos escrits i multimodals especialitzats, amb especial atenció a textos acadèmics i dels mitjans de comunicació fent les inferències necessàries i amb diferents propòsits de lectura. Identificar el sentit global, l'estructura, la informació rellevant i la intenció de l'emissor de textos escrits i multimodals especialitzats amb especial atenció a textos acadèmics i dels mitjans de comunicació. Realitzar les inferències necessàries i amb diferents propòsits de lectura.	
CA4.2	CE.4	Valorar críticament la forma i el contingut de textos complexos avaluant la seva qualitat, la fiabilitat i idoneïtat del canal utilitzat, com també l'eficàcia dels procediments comunicatius emprats. Valorar críticament el contingut i la forma de textos especialitzats. Avaluar la qualitat i la fiabilitat dels textos escrits, com també l'eficàcia dels procediments lingüístics emprats.	
CA5.1	CE.5	Elaborar textos acadèmics coherents, cohesionats i amb el registre adequat sobre temes curriculars o d'interès social i cultural, precedits d'un procés de planificació que atengui la situació comunicativa, destinatari, propòsit i canal i de redacció i revisió d'esborranys de manera individual o entre iguals, o mitjançant altres instruments de consulta. Elaborar textos acadèmics coherents, cohesionats i amb el registre adequat al voltant de temes curriculars o d'interès social i cultural. Planificar el text segons la situació comunicativa, el destinatari, el propòsit i el canal. Revisar esborranys entre iguals o utilitzant altres instruments de consulta.	
CA5.2	CE.5	Incorporar procediments per enriquir els textos, atenent aspectes discursius, lingüístics i d'estil, amb precisió lèxica i correcció ortogràfica i gramatical.	

Código	CE	Criterio + evidencia y contexto	Instrumento
CA6.1	CE.6	Elaborar treballs de recerca de manera autònoma, en diferents suports, sobre temes curriculars d'interès cultural que impliquin localitzar, seleccionar i contrastar informació procedent de diferents fonts; calibrar-ne la fiabilitat i la pertinència en funció dels objectius de lectura; organitzar-la i integrar-la en esquemes propis; i reelaborar-la i comunicar-la de manera creativa, adoptant un punt de vista crític i respectuós amb la propietat intel·lectual. Elaborar treballs de recerca de manera autònoma, en diferents suports, sobre diversos temes d'interès acadèmic, personal o social que impliquin localitzar, seleccionar i contrastar informació procedent de diferents fonts. Gestionar l'emmagatzematge i recuperació de la informació recollida en diferents fonts. Avaluar la fiabilitat i la pertinència de la informació recollida. Organitzar la informació i integrar-la en esquemes propis. Reelaborar la informació i comunicar-la de manera creativa, amb un punt de vista crític i respectuós amb la propietat intel·lectual.	
CA6.2	CE.6	Avaluar la veracitat de notícies i informacions, amb especial atenció a les xarxes socials i altres entorns digitals, seguint pautes d'anàlisi, contrast i verificació, fent ús de les eines adequades i mantenint una actitud crítica enfront dels possibles biaixos de la informació. Avaluar la veracitat de notícies i informacions, amb especial atenció a les xarxes socials i altres entorns digitals. Seguir pautes d'anàlisi, contrast i verificació, fent ús de les eines adequades i mantenint una actitud crítica enfront dels possibles biaixos de la informació.	
CA7.1	CE.7	Triar i llegir de manera autònoma obres rellevants que es relacionin amb les propostes de lectura guiada, incloent-hi assaig literari i obres actuals que estableixin connexions amb la tradició, i deixar constància del progrés del propi itinerari lector i cultural mitjançant l'explicació argumentada dels criteris de selecció de les lectures, les formes d'accés a la cultura literària i de l'experiència. Triar i llegir de manera autònoma obres rellevants que es relacionin amb les propostes de lectura guiada, incloent assaig literari i obres actuals que estableixin connexions amb la tradició. Deixar constància del progrés del propi itinerari lector i cultural mitjançant l'explicació argumentada dels criteris de selecció de les lectures, les formes d'accés a la cultura literària i de l'experiència de lectura.	
CA7.2	CE.7	Compartir l'experiència lectora utilitzant el metallenguatge específic i elaborar la interpretació personal establint vincles argumentats amb altres obres i altres experiències artístiques i culturals. Compartir l'experiència lectora utilitzant un metallenguatge específic. Elaborar una interpretació personal establint vincles argumentats amb altres obres i altres experiències artístiques i culturals.	
CA8.1	CE.8	Explicar i argumentar la interpretació de les obres llegides mitjançant l'anàlisi de les relacions internes dels seus elements constitutius amb el sentit de l'obra i de les relacions externes del text amb el seu context social i històric i amb la tradició literària, utilitzant un metallenguatge específic i incorporant judicis de valor vinculats a l'apreciació estètica de les obres. Explicar i argumentar la interpretació de les obres llegides a partir de l'anàlisi de les relacions internes dels seus elements constitutius amb el sentit de l'obra i de les relacions externes del text amb el seu context social i històric i amb la tradició literària. Utilitzar un metallenguatge específic en la interpretació d'obres literàries llegides. Emetre judicis de valor vinculats a l'apreciació estètica de les obres.	

Código	CE	Criterio + evidencia y contexto	Instrumento
CA8.2	CE.8	Desenvolupar projectes de recerca que es concretin en una exposició oral, un assaig o una presentació multimodal, establint vincles argumentats entre els clàssics de la literatura espanyola objecte de lectura guiada i altres textos i manifestacions artístiques clàssiques o contemporànies, en funció de temes, tòpics, estructures, llenguatge, recursos expressius i valors ètics i estètics i explicitant la implicació i la resposta personal del lector en la lectura. Desenvolupar projectes de recerca que es concretin en una exposició oral, un assaig o una presentació multimodal. Relacionar de manera argumentada les obres de la literatura espanyola o hispànica de l'últim quart del segle temes, els tòpics, les estructures, el llenguatge, els recursos expressius i els valors ètics i estètics. Explicar l'opinió personal argumentada sobre la lectura.	
CA8.3	CE.8	Crear textos personals o col·lectius amb intenció literària i consciència d'estil, en diferents suports i amb ajuda d'altres llenguatges artístics i audiovisuals, a partir de la lectura d'obres o fragments significatius en els quals s'emprin les convencions formals dels diversos gèneres i estils literaris.	
CA9.1	CE.9	Revisar els propis textos i fer propostes de millora argumentant els canvis a partir de la reflexió metalingüística i interlingüística i utilitzant el metallenguatge específic i identificar i esmenar problemes de comprensió lectora utilitzant els coneixements explícits sobre la llengua i el seu ús. Revisar els textos propis i fer propostes de millora. Argumentar els canvis a partir de la reflexió metalingüística i interlingüística i amb un metallenguatge específic. Identificar i esmenar problemes de comprensió lectora utilitzant els coneixements explícits sobre la llengua i el seu ús.	
CA9.2	CE.9	Explicar i argumentar la interrelació entre el propòsit comunicatiu i les eleccions lingüístiques de l'emissor, com també els efectes en el receptor, utilitzant el coneixement explícit de la llengua i el metallenguatge específic. Explicar i argumentar la interrelació entre el propòsit comunicatiu i les eleccions lingüístiques de l'emissor, com també els efectes en el receptor. Utilitzar el coneixement explícit de la llengua i el metallenguatge específic en l'anàlisi dels trets lingüístics escollits.	
CA9.3	CE.9	Elaborar i presentar els resultats de petits projectes de recerca sobre aspectes rellevants del funcionament de la llengua, formulant hipòtesi i establint generalitzacions, utilitzant els conceptes i la terminologia lingüística adequada i consultant de manera autònoma diccionaris, manuals i gramàtiques. Elaborar i presentar els resultats de petits projectes de recerca sobre aspectes rellevants del funcionament de la llengua. Formular hipòtesis i establir generalitzacions, utilitzant els conceptes i la terminologia lingüística adequats. Consultar de manera autònoma diccionaris, manuals i gramàtiques.	
CA10.1	CE.10	Identificar i bandejar els usos discriminatoris de la llengua, els abusos de poder a través de la paraula i els usos manipuladors del llenguatge a partir de la reflexió i l'anàlisi dels elements lingüístics, textuais i discursius utilitzats, com també dels elements no verbals que regeixen la comunicació entre les persones.	
CA10.2	CE.10	Utilitzar estratègies per a la resolució dialogada dels conflictes i la cerca de consensos tant en l'àmbit personal com educatiu i social.	

4. Saberes básicos

Lengua Castellana y Literatura II

Saberes básicos del decreto

#	Saber oficial	Resumen claro y actividad de aula
1	Estudi comparatiu de les principals varietats dialectals de l'espanyol d'Espanya i d'Amèrica: diferències fòniques, gramaticals i lèxiques	
2	Trets característics dels diferents registres lingüístics	

Saberes básicos del decreto

#	Saber oficial	Resumen claro y actividad de aula
1	Context. Elements verbals i no verbals que intervenen en el procés de comunicació. Propòsit comunicatiu	
2	Funcions del llenguatge. Modalitats textuais	
3	Adequació a la situació comunicativa	
4	Gèneres discursius. Propietats textuais: adequació, coherència, cohesió, correcció	
5	Gèneres discursius propis de l'àmbit educatiu: el text acadèmic	
6	Gèneres discursius propis de l'àmbit social. textos periodístics: narració, exposició i argumentació. Mitjans de comunicació i xarxes socials	
7	Gèneres literaris	
8	Processos. Expressió oral. Adequació al nivell de formalitat requerit per la situació comunicativa. El registre estàndard. Trets discursius i lingüístics del discurs formal. Elements no verbals. Planificació i recerca d'informació, construcció del discurs i revisió. Transferència dels coneixements lingüístics (lèxics, gramaticals i fonètics) al discurs	
9	Expressió escrita. Planificació: recerca i selecció d'informació; anàlisi, valoració, organització i síntesi de la informació. Redacció i revisió: transferència dels coneixements lingüístics (lèxics, gramaticals i ortogràfics) al text escrit	

#	Saber oficial	Resumen claro y actividad de aula
10	Comprensió oral. Sentit global del discurs. Parts del discurs i relació que mantenen. Usos discriminatoris del llenguatge verbal i no verbal. Intenció comunicativa del parlant. Selecció de la informació rellevant	
11	Comprensió escrita. Sentit global del text. Parts del text i relació que mantenen. Usos discriminatoris del llenguatge verbal i icònic. Publicitat i propaganda. Intenció comunicativa de l'emissor. Selecció de la informació rellevant. Interpretació del llenguatge en el seu context. Connotació, denotació, sentit figurat	
12	Interacció oral en contextos formals. Ús propi i aliè de la paraula. Cooperació conversacional i cortesia lingüística	
13	Interacció escrita	
14	Mediació. Reconeixement i ús discursius dels elements lingüístics	
15	La modalitat. Formes lingüístiques per a l'expressió de la subjectivitat i de l'objectivitat	
16	Recursos lingüístics per adequar el registre a la situació comunicativa	
17	Connectors, marcadors discursius i altres procediments lèxics, semàntics i gramaticals que contribueixen a la cohesió del text	
18	Relacions entre formes verbals com a procediment de cohesió textual, amb especial atenció a l'ús dels temps verbals. Valor de les formes no personals	
19	Correcció lingüística i revisió ortogràfica, gramatical i tipogràfica dels textos	
20	Relació dels signes lingüístics amb el significat del text	

Saberes básicos del decreto

#	Saber oficial	Resumen claro y actividad de aula
1	Lectura autònoma. Selecció d'obres rellevants d'autors de la literatura espanyola, europea i universal, amb assessorament	
2	Participació activa en el circuit literari i lector, en activitats com ara encontres literaris amb autors d'obres llegides, sessions de narració oral, clubs de lectura, etc	

#	Saber oficial	Resumen claro y actividad de aula
3	Utilització autònoma de tot tipus de biblioteques, físiques i digitals	
4	Accés a diferents experiències culturals: representacions teatrals, exposicions bibliogràfiques, etc	
5	Expressió argumentada dels gustos lectors personals	
6	Diversificació del corpus llegit, amb atenció als circuits comercials del llibre i distingint entre literatura canònica i literatura de consum, clàssics i	
7	Lectura guiada. La literatura castellana des del darrer quart del segle	
8	Lectura i interpretació d'obres completes o fragments rellevants de la literatura castellana des del darrer quart del segle	
9	Anàlisi i comentari de textos literaris des del darrer quart del segle elements constitutius del gènere literari i sentit de l'obra literària, les relacions externes del text amb el seu context social, històric i amb la tradició literària	

Saberes básicos del decreto

#	Saber oficial	Resumen claro y actividad de aula
1	Diferències rellevants entre llengua oral i llengua escrita, amb especial atenció als elements sintàctics, lèxics i pragmàtics	
2	Procediments de formació de paraules: derivació, composició, parasíntesi, sigles i acrònims	
3	Categories gramaticals: tipus i ús	
4	Explicació del significat de paraules o expressions dins el context. Sinonímia, antonímia, paronímia, polisèmia, homonímia. Hiperonímia i hiponímia	
5	Sintaxi. Relacions lògiques, gramaticals i semàntiques entre els elements d'una oració. Les funcions sintàctiques. Connectors com a element cohesionador del text i que hi aporta coherència. Elements de referència. Els díctics. Ordre lògic dels elements de l'oració. Signes de puntuació	
6	Connotació i denotació	

#	Saber oficial	Resumen claro y actividad de aula
7	Elements discriminatoris del llenguatge	
8	Identificació dels elements lingüístics que comprometen la comprensió d'un text escrit o oral	
9	Propostes de millora i enriquiment d'un text escrit o oral	

Llengua Castellana i Literatura II

Saberes básicos del decreto

#	Saber oficial	Resumen claro y actividad de aula
1	Estudi comparatiu de les principals varietats dialectals de l'espanyol d'Espanya i d'Amèrica: diferències fòniques, gramaticals i lèxiques	
2	Trets característics dels diferents registres lingüístics	

Saberes básicos del decreto

#	Saber oficial	Resumen claro y actividad de aula
1	Context. Elements verbals i no verbals que intervenen en el procés de comunicació. Propòsit comunicatiu	
2	Funcions del llenguatge. Modalitats textuais	
3	Adequació a la situació comunicativa	
4	Gèneres discursius. Propietats textuais: adequació, coherència, cohesió, correcció	
5	Gèneres discursius propis de l'àmbit educatiu: el text acadèmic	
6	Gèneres discursius propis de l'àmbit social. textos periodístics: narració, exposició i argumentació. Mitjans de comunicació i xarxes socials	
7	Gèneres literaris	
8	Processos. Expressió oral. Adequació al nivell de formalitat requerit per la situació comunicativa. El registre estàndard. Trets discursius i lingüístics del discurs formal. Elements no verbals. Planificació i recerca d'informació, construcció del discurs i revisió. Transferència dels coneixements lingüístics (lèxics, gramaticals i fonètics) al discurs	

#	Saber oficial	Resumen claro y actividad de aula
9	Expressió escrita. Planificació: recerca i selecció d'informació; anàlisi, valoració, organització i síntesi de la informació. Redacció i revisió: transferència dels coneixements lingüístics (lèxics, gramaticals i ortogràfics) al text escrit	
10	Comprensió oral. Sentit global del discurs. Parts del discurs i relació que mantenen. Usos discriminatoris del llenguatge verbal i no verbal. Intenció comunicativa del parlant. Selecció de la informació rellevant	
11	Comprensió escrita. Sentit global del text. Parts del text i relació que mantenen. Usos discriminatoris del llenguatge verbal i icònic. Publicitat i propaganda. Intenció comunicativa de l'emissor. Selecció de la informació rellevant. Interpretació del llenguatge en el seu context. Connotació, denotació, sentit figurat	
12	Interacció oral en contextos formals. Ús propi i aliè de la paraula. Cooperació conversacional i cortesia lingüística	
13	Interacció escrita	
14	Mediació. Reconeixement i ús discursius dels elements lingüístics	
15	La modalitat. Formes lingüístiques per a l'expressió de la subjectivitat i de l'objectivitat	
16	Recursos lingüístics per adequar el registre a la situació comunicativa	
17	Connectors, marcadors discursius i altres procediments lèxics, semàntics i gramaticals que contribueixen a la cohesió del text	
18	Relacions entre formes verbals com a procediment de cohesió textual, amb especial atenció a l'ús dels temps verbals. Valor de les formes no personals	
19	Correcció lingüística i revisió ortogràfica, gramatical i tipogràfica dels textos	
20	Relació dels signes lingüístics amb el significat del text	

Saberes básicos del decreto

#	Saber oficial	Resumen claro y actividad de aula
---	---------------	-----------------------------------

1	Lectura autònoma. Selecció d'obres rellevants d'autors de la literatura espanyola, europea i universal, amb assessorament	
2	Participació activa en el circuit literari i lector, en activitats com ara encontres literaris amb autors d'obres llegides, sessions de narració oral, clubs de lectura, etc	
3	Utilització autònoma de tot tipus de biblioteques, físiques i digitals	
4	Accés a diferents experiències culturals: representacions teatrals, exposicions bibliogràfiques, etc	
5	Expressió argumentada dels gustos lectors personals	
6	Diversificació del corpus llegit, amb atenció als circuits comercials del llibre i distingint entre literatura canònica i literatura de consum, clàssics i	
7	Lectura guiada. La literatura castellana des del darrer quart del segle	
8	Lectura i interpretació d'obres completes o fragments rellevants de la literatura castellana des del darrer quart del segle	
9	Anàlisi i comentari de textos literaris des del darrer quart del segle elements constitutius del gènere literari i sentit de l'obra literària, les relacions externes del text amb el seu context social, històric i amb la tradició literària	

Saberes básicos del decreto

#	Saber oficial	Resumen claro y actividad de aula
1	Diferències rellevants entre llengua oral i llengua escrita, amb especial atenció als elements sintàctics, lèxics i pragmàtics	
2	Procediments de formació de paraules: derivació, composició, parasíntesi, sigles i acrònims	
3	Categories gramaticals: tipus i ús	
4	Explicació del significat de paraules o expressions dins el context. Sinonímia, antonímia, paronímia, polisèmia, homonímia. Hiperonímia i hiponímia	

#	Saber oficial	Resumen claro y actividad de aula
5	Sintaxi. Relacions lògiques, gramaticals i semàntiques entre els elements d'una oració. Les funcions sintàctiques. Connectors com a element cohesionador del text i que hi aporta coherència. Elements de referència. Els díctics. Ordre lògic dels elements de l'oració. Signes de puntuació	
6	Connotació i denotació	
7	Elements discriminatoris del llenguatge	
8	Identificació dels elements lingüístics que comprometen la comprensió d'un text escrit o oral	
9	Propostes de millora i enriquiment d'un text escrit o oral	

5. Rúbricas IA por competencia específica

Cada rúbrica está calibrada para esta materia y curso con descriptores observables y un ejemplo de evidencia en cada nivel. Edita los porcentajes según tu programación didáctica.

CE.1 · 20 % Examen escrito

Reconèixer, valorar i explicar la diversitat lingüística del món, les famílies de llengües i la seva evolució (naixement, vida i mort) i les polítiques que tenen a veure amb aquestes situacions; tot p...

Nivel	Etiqueta	Rango	Descriptor + ejemplo de evidencia
1	No conseguido	0-49%	Identifica de manera imprecisa o confunde las lenguas de España y las variedades dialectales del español. Reproduce estereotipos o prejuicios lingüísticos sin cuestionarlos. No logra explicar la diversidad lingüística ni valorarla como patrimonio cultural. <i>Ejemplo: En una prueba escrita, menciona el catalán como 'dialecto del español' o afirma que 'el andaluz se habla mal'.</i>
2	En proceso	50-69%	Reconoce las lenguas cooficiales y las variedades dialectales principales, pero su explicación es superficial. Muestra una actitud general de respeto, aunque en ocasiones reproduce algún prejuicio. No refuta de forma argumentada los estereotipos lingüísticos. <i>Ejemplo: Enumera las lenguas de España y sus comunidades, pero al comentar un texto sobre el bilingüismo, no identifica los prejuicios implícitos.</i>
3	Adquirido	70-89%	Explica la diversidad lingüística de España con precisión, diferenciando lenguas y dialectos. Valora el plurilingüismo como riqueza cultural y refuta argumentadamente estereotipos comunes (p.ej., 'el catalán es un dialecto', 'el andaluz es incorrecto'). Reflexiona sobre el contacto entre lenguas de manera básica. <i>Ejemplo: En un debate oral, defiende la normalización del euskera citando ejemplos históricos y desmonta el mito de que 'las lenguas minoritarias son un obstáculo para la unidad'.</i>
4	Avanzado	90-100%	Además de lo anterior, analiza críticamente fenómenos de contacto lingüístico (bilingüismo, diglosia, préstamos) y los relaciona con contextos globales. Propone acciones para promover la diversidad lingüística y combatir prejuicios. Transfiere sus conocimientos a situaciones nuevas, como el análisis de políticas lingüísticas o la comparación con otros países plurilingües. <i>Ejemplo: Redacta un ensayo comparando la situación del español en América con las lenguas indígenas, sugiriendo medidas para preservar la diversidad y refutando argumentos coloniales.</i>

CE.2 · 25 %**Observacion sistematica**

Comprende i interpretar textos orals i multimodals, amb especial atenci3 als textos acad3mics i dels mitjans de comunicaci3, recollint el sentit general i la informaci3 m3s rellevant, identificant el...

Nivel	Etiqueta	Rango	Descriptor + ejemplo de evidencia
1	No conseguido	0-49%	<p>Identifica de forma muy imprecisa el sentido global o la informaci3n relevante de textos orales y multimodales; no reconoce el punto de vista ni la intenci3n del emisor; sus valoraciones sobre la forma y el contenido son inexistentes o irrelevantes. Precisa de apoyo continuado para extraer cualquier informaci3n significativa.</p> <p><i>Ejemplo: Tras escuchar un reportaje radiof3nico, solo reproduce fragmentos inconexos y no distingue la tesis principal ni la postura del autor.</i></p>
2	En proceso	50-69%	<p>Identifica algunas ideas principales pero mezcla aspectos secundarios; reconoce de manera superficial el punto de vista o la intenci3n del emisor; intenta valorar la fiabilidad bas3ndose 3nicamente en la fuente, sin analizar el contenido o la forma de forma consistente. Logra un an3lisis parcial.</p> <p><i>Ejemplo: Al escuchar un debate acad3mico, extrae la tesis principal pero omite la estructura argumentativa; se3ala la intenci3n del hablante sin justificarla.</i></p>
3	Adquirido	70-89%	<p>Comprende e interpreta con precisi3n el sentido global, la estructura y la informaci3n relevante de textos orales y multimodales; identifica correctamente el punto de vista y la intenci3n del emisor; valora la forma y el contenido con argumentos razonados, considerando la fiabilidad en funci3n de criterios expl3citos. Realiza las tareas de forma aut3noma y eficaz.</p> <p><i>Ejemplo: Escucha una conferencia acad3mica y elabora un esquema que recoge las ideas clave, la estructura, la intenci3n del ponente y una valoraci3n razonada sobre la calidad de los argumentos y la credibilidad de las fuentes.</i></p>
4	Avanzado	90-100%	<p>Transfiere las estrategias de compresi3n e interpretaci3n a contextos novedosos y a textos multimodales complejos; integra informaci3n de m3ltiples fuentes orales, detecta impl3citos, sesgos y estrategias ret3ricas sutiles; construye una opini3n cr3tica propia y la comunica de manera coherente, mostrando autonom3a y profundidad anal3tica.</p> <p><i>Ejemplo: Tras escuchar varios discursos pol3ticos y editoriales en video, compara las posturas, identifica falacias y t3cnicas persuasivas, y elabora un informe cr3tico que relaciona el contenido con el contexto social y propone su propia valoraci3n fundamentada.</i></p>

CE.3 · 15 %**Observacion sistematica**

Produir textos orals i multimodals, amb atenció preferent a textos de caràcter acadèmic, amb rigor, fluïdesa, coherència, cohesió, correcció i el registre adequat, ateses les convencions pròpies dels ...

Nivel	Etiqueta	Rango	Descriptor + ejemplo de evidencia
1	No conseguido	0-49%	<p>Produce textos orales o multimodales sin estructura clara, con frecuentes errores de coherencia, cohesión o registro inadecuado. En interacciones orales, apenas participa o lo hace de forma disruptiva, sin respetar turnos ni mostrar actitud cooperativa.</p> <p><i>Ejemplo: Exposición oral desordenada, sin introducción ni conclusión, con saltos temáticos; intervenciones fuera de lugar en un debate académico.</i></p>
2	En proceso	50-69%	<p>Produce textos orales o multimodales con estructura básica, pero con carencias notables en coherencia, cohesión o adecuación del registro. Participa en interacciones orales de manera pasiva o con aportaciones poco relevantes, sin mostrar plena cooperación.</p> <p><i>Ejemplo: Exposición con ideas principales y secundarias mal jerarquizadas; intervenciones que repiten lo dicho o carecen de argumentación.</i></p>
3	Adquirido	70-89%	<p>Produce textos orales y multimodales académicos con rigor, fluidez, coherencia, cohesión y registro adecuado al género y situación. Participa activamente en interacciones orales formales e informales, mostrando actitud cooperativa, respetuosa y contribuyendo al diálogo con argumentos pertinentes.</p> <p><i>Ejemplo: Exposición bien estructurada, con tesis clara, argumentación sólida y cierre; participación en debate con preguntas relevantes y respeto de turnos.</i></p>
4	Avanzado	90-100%	<p>Produce textos orales y multimodales académicos que integran múltiples perspectivas, con originalidad, profundidad crítica y adaptación a contextos variados. Participa en interacciones orales de forma dinámica, impulsando el debate, fomentando la construcción colectiva de conocimiento y gestionando la diversidad de opiniones con empatía.</p> <p><i>Ejemplo: Exposición que conecta fuentes diversas y ofrece conclusiones propias; lidera un coloquio académico, modera turnos, sintetiza posturas y promueve la participación equitativa.</i></p>

CE.4 · 20 %**Examen escrito**

Comprendre, interpretar i valorar textos escrits, amb sentit crític i diferents propòsits de lectura, amb especial atenció a textos acadèmics i dels mitjans de comunicació, reconeixent el sentit globa...

Nivel	Etiqueta	Rango	Descriptor + ejemplo de evidencia
1	No conseguido	0-49%	<p>Reconoce con ayuda el sentido global del texto, pero no identifica ideas principales ni secundarias, ni realiza inferencias. No distingue la intención del emisor ni valora la fiabilidad.</p> <p><i>Ejemplo: Tras leer un artículo de opinión, responde de forma incompleta a preguntas literales y no acierta al señalar la tesis ni los argumentos.</i></p>
2	En proceso	50-69%	<p>Identifica el sentido global y algunas ideas principales, pero no reconoce la estructura completa ni realiza inferencias. Señala la intención del emisor de manera básica, pero no evalúa la calidad ni fiabilidad del texto.</p> <p><i>Ejemplo: En un texto académico, extrae la tesis y algunos datos, pero no explica la organización de las ideas ni deduce información implícita.</i></p>
3	Adquirido	70-89%	<p>Comprende e interpreta textos escritos, identifica el sentido global, la estructura y las ideas principales y secundarias. Realiza inferencias adecuadas, reconoce la intención del emisor y reflexiona sobre el contenido y la forma, valorando críticamente la calidad y fiabilidad del texto.</p> <p><i>Ejemplo: Analiza un editorial periodístico: describe su estructura, explica las ideas explícitas e implícitas, señala la intención persuasiva y emite un juicio razonado sobre la veracidad de los datos.</i></p>
4	Avanzado	90-100%	<p>Transfiere la comprensión e interpretación crítica a textos complejos y no familiares. Integra diferentes perspectivas, elabora una valoración personal fundamentada y propone conexiones con otros textos o contextos. Evalúa la eficacia comunicativa y sugiere mejoras.</p> <p><i>Ejemplo: Frente a un artículo científico divulgativo, elabora un comentario crítico donde relaciona las ideas con otros textos del ámbito, cuestiona la metodología y propone alternativas de estilo para mejorar la claridad.</i></p>

CE.5 · 20 %**Rubrica generica**

Produir textos escrits i multimodals coherents, cohesionats, adequats i correctes, amb atenció especial als gèneres discursius de l'àmbit acadèmic, per construir coneixement i respondre de manera info...

Nivel	Etiqueta	Rango	Descriptor + ejemplo de evidencia
1	No conseguido	0-49%	<p>El texto producido carece de coherencia o cohesión, presenta errores gramaticales y ortográficos graves, no se adecúa al género discursivo académico ni al registro formal, y apenas incorpora elementos multimodales o hipertextuales.</p> <p><i>Ejemplo: Un informe académico desorganizado, sin conectores lógicos, con faltas de ortografía recurrentes y sin uso de tablas, gráficos o enlaces.</i></p>
2	En proceso	50-69%	<p>El texto muestra una estructura básica coherente pero con alguna inconsistencia; utiliza algunos mecanismos de cohesión y un registro semi-formal; se identifica el género discursivo aunque con imprecisiones; incorpora algún elemento multimodal de manera limitada o poco integrada.</p> <p><i>Ejemplo: Un ensayo con introducción, desarrollo y conclusión, pero con saltos temáticos y uso escaso de conectores; incluye una imagen relevante pero sin citar su fuente.</i></p>
3	Adquirido	70-89%	<p>El texto es coherente, cohesionado y se adecúa al género discursivo académico y al registro formal; emplea variedad de recursos lingüísticos y discursivos (conectores, marcadores, léxico específico) con corrección; integra elementos multimodales e hipertextuales de forma pertinente y funcional.</p> <p><i>Ejemplo: Un artículo de divulgación académica bien estructurado, con tesis clara, párrafos cohesionados, uso correcto de citas, y gráficos explicativos que refuerzan el contenido.</i></p>
4	Avanzado	90-100%	<p>El texto muestra un dominio excelente de los géneros académicos, combinando creatividad y estilo personal; la integración de recursos multimodales e hipertextuales es innovadora y eficaz; el producto final demuestra capacidad para transferir estas destrezas a nuevos contextos y soportes (digitales, colaborativos, etc.).</p> <p><i>Ejemplo: Un proyecto multimodal (web, video-ensayo) sobre un tema curricular, que combina narración, infografías interactivas y referencias críticas, con un registro formal pero accesible y una estructura original que mantiene la coherencia.</i></p>

CE.6 · 20 %

Rubrica generica

Seleccionar i contrastar informació procedent de diferents fonts, avaluant-ne la fiabilitat i pertinència en funció dels objectius de lectura i evitant els riscos de manipulació i desinformació i integ...

Nivel	Etiqueta	Rango	Descriptor + ejemplo de evidencia
1	No conseguido	0-49%	<p>Selecciona una única fuente, a menudo poco fiable, o no la contrasta. No evalúa la fiabilidad ni la pertinencia. Replica información sin integrarla ni transformarla en conocimiento propio. No respeta la propiedad intelectual (copia sin citar).</p> <p><i>Ejemplo: Entrega un trabajo de investigación que consiste en la transcripción literal de un artículo de Wikipedia sin citar ni incluir otras fuentes.</i></p>
2	En proceso	50-69%	<p>Maneja un número limitado de fuentes, con contrastación superficial. Evalúa la fiabilidad de forma básica (p.ej., solo la fecha de publicación). Integra información de modo parcial, sin transformación profunda. Muestra un punto de vista crítico incipiente, pero dependiente de las fuentes. Respeta la propiedad intelectual mediante citas básicas.</p> <p><i>Ejemplo: Realiza un trabajo con dos fuentes web, cita ambas al final, pero no discute contradicciones entre ellas ni añade análisis propio.</i></p>
3	Adquirido	70-89%	<p>Selecciona y contrasta información procedente de diversas fuentes (mínimo tres), evaluando su fiabilidad y pertinencia en relación con los objetivos. Integra y transforma la información en conocimiento propio, comunicando un punto de vista crítico y personal. Respeta la propiedad intelectual citando correctamente. Realiza trabajos de investigación autónomos de forma adecuada.</p> <p><i>Ejemplo: Elabora un trabajo de investigación sobre el tema «El teatro de Lorca durante la guerra civil» utilizando cuatro fuentes (estudios críticos, documentos de archivo digital, entrevista), cita según norma APA, justifica la selección de cada fuente y ofrece una interpretación propia basada en el contraste.</i></p>
4	Avanzado	90-100%	<p>Supera el nivel esperado: integra y contrasta información de fuentes muy diversas (académicas, digitales, redes sociales) con evaluación rigurosa de veracidad, detectando sesgos y evitando la desinformación. Transforma la información en conocimiento original o en una perspectiva innovadora. Comunica con claridad y convicción, y guía a otros en el proceso (p.ej., comentarios en foro, coevaluación). Demuestra un respeto sistemático por la propiedad intelectual en todos los formatos.</p> <p><i>Ejemplo: Desarrolla un trabajo de investigación sobre «Narrativa y posverdad en las redes sociales» que incluye análisis crítico de noticias falsas, entrevista a un experto, contraste con fuentes académicas y propuesta de un decálogo para identificar desinformación; además, presenta sus conclusiones en un debate en clase moderando las intervenciones de sus compañeros.</i></p>

CE.7 · 20 % **Portfolio**

Seleccionar i llegir de manera autònoma obres rellevants de la literatura contemporània com a font de plaer i coneixement, configurant un itinerari lector que s'enriqueixi progressivament quant a dive...

Nivel	Etiqueta	Rango	Descriptor + ejemplo de evidencia
1	No conseguido	0-49%	<p>Lee únicamente las obras obligatorias propuestas en clase, sin realizar ninguna selección autónoma. No comparte su experiencia lectora o lo hace con comentarios muy genéricos y sin metalenguaje.</p> <p><i>Ejemplo: Entrega una ficha de lectura de la obra obligatoria con respuestas muy breves y sin argumentación personal.</i></p>
2	En proceso	50-69%	<p>Selecciona alguna obra adicional relacionada con las propuestas de lectura guiada, aunque necesita ayuda para enriquecer su itinerario. Comparte su experiencia con un metalenguaje básico y establece alguna conexión sencilla entre textos.</p> <p><i>Ejemplo: Añade un título a la lista de lecturas recomendadas por el docente y elabora una breve reseña donde menciona el tema y su opinión personal.</i></p>
3	Adquirido	70-89%	<p>Selecciona de manera autónoma obras relevantes de la literatura contemporánea, configurando un itinerario lector diverso y progresivamente complejo. Comparte su experiencia usando un metalenguaje específico y elabora una interpretación personal que relaciona los textos leídos entre sí y con el contexto.</p> <p><i>Ejemplo: Crea un diario de lectura con tres obras escogidas por sí mismo, incluyendo análisis de recursos literarios y conexiones temáticas entre ellas, y lo presenta oralmente ante el grupo.</i></p>
4	Avanzado	90-100%	<p>Amplía su itinerario lector con obras de diferentes géneros, soportes y prácticas culturales emergentes (digitales, performance, etc.), y transfiere su experiencia a contextos sociales (foros, clubs de lectura, blogs). Integra la lectura en su identidad personal y es capaz de evaluar críticamente su propio proceso lector.</p> <p><i>Ejemplo: Participa activamente en un club de lectura virtual, publica reseñas críticas en un blog personal y elabora una reflexión metacognitiva sobre la evolución de sus gustos y criterios de selección.</i></p>

CE.8 · 20 %**Rubrica generica**

Llegir, interpretar i valorar obres rellevants de la literatura catalana, utilitzant un metallenguatge específic i mobilitzant l'experiència biogràfica i els coneixements literaris i culturals per est...

Nivel	Etiqueta	Rango	Descriptor + ejemplo de evidencia
1	No conseguido	0-49%	<p>Lee fragmentos de obras literarias pero muestra dificultades para comprender su sentido global. Realiza comentarios muy básicos, sin usar metalenguaje específico. No establece conexiones entre textos ni moviliza su experiencia personal. Las producciones literarias son muy escasas o inexistentes.</p> <p><i>Ejemplo: Al leer un poema de Garcilaso, solo identifica que está en endecasílabos y habla de amor, pero no explica el contenido ni lo relaciona con su contexto.</i></p>
2	En proceso	50-69%	<p>Interpreta obras literarias con cierto grado de comprensión, aunque de manera parcial. Utiliza metalenguaje básico (estrofa, rima, narrador) y esboza alguna conexión entre textos o con su experiencia personal. Realiza producciones literarias sencillas con estructura imitativa. Participa en proyectos de investigación con aportaciones limitadas.</p> <p><i>Ejemplo: Compara dos sonetos de tema amoroso señalando que ambos usan hipérbaton, pero no analiza con profundidad los sentimientos expresados.</i></p>
3	Adquirido	70-89%	<p>Lee, interpreta y valora obras literarias completas con solvencia. Emplea metalenguaje preciso (figuras retóricas, métrica, recursos estilísticos) y argumenta su interpretación a partir del análisis de elementos internos. Establece vínculos significativos con otras obras, el contexto cultural y su biografía. Crea textos literarios propios que demuestran dominio de los recursos. Desarrolla un proyecto de investigación (exposición, ensayo o presentación) con estructura y coherencia.</p> <p><i>Ejemplo: Analiza 'El público' de Lorca, explicando el uso del teatro dentro del teatro y relacionándolo con la represión de la época; luego escribe un relato corto con un monólogo interior inspirado en el estilo lorquiano.</i></p>
4	Avanzado	90-100%	<p>Realiza una interpretación crítica y personal de las obras, integrando metalenguaje con fluidez y precisión. Conecta múltiples textos de diferentes épocas y autores para conformar un mapa cultural amplio, estableciendo relaciones intertextuales, temáticas y estilísticas. Moviliza su experiencia biográfica de manera profunda, enriqueciendo la comprensión y el disfrute. Produce textos literarios originales y sofisticados, con voz propia. Lidera proyectos de investigación que presentan conclusiones argumentadas, uso de fuentes variadas y formato innovador (multimodal, ensayo bien estructurado).</p> <p><i>Ejemplo: Elabora un ensayo sobre la evolución del amor cortés al romántico a partir de textos de Jorge Manrique, Garcilaso, Bécquer y Rosalía de Castro; lo expone en una presentación multimodal que incluye fragmentos musicales y recrea un poema propio en cada estilo.</i></p>

CE.9 · 25 %**Rubrica generica**

Consolidar i aprofundir en el coneixement explícit i sistemàtic sobre l'estructura de la llengua i els seus usos i reflexionar de manera autònoma sobre les eleccions lingüístiques i discursives, amb l...

Nivel	Etiqueta	Rango	Descriptor + ejemplo de evidencia
1	No conseguido	0-49%	<p>Identifica algún elemento lingüístico o discursivo relevante, pero no logra explicar su función ni propone mejoras en sus textos de manera argumentada.</p> <p><i>Ejemplo: En una revisión de un texto propio, señala errores ortográficos pero no comenta sobre la adecuación del registro ni propone cambios estructurales.</i></p>
2	En proceso	50-69%	<p>Reconoce la relación entre el propósito comunicativo y las elecciones lingüísticas en textos ajenos, y realiza revisiones básicas de sus propios textos con ayuda de pautas, aunque la argumentación de los cambios es imprecisa o incompleta.</p> <p><i>Ejemplo: Al revisar un ensayo, identifica que el tono es informal pero no justifica por qué debería cambiarse; propone corregir alguna repetición léxica sin explicar su efecto.</i></p>
3	Adquirido	70-89%	<p>Reflexiona de manera autónoma sobre sus elecciones lingüísticas y las de otros, argumentando con terminología adecuada los cambios necesarios para mejorar la claridad, coherencia o adecuación comunicativa. Integra esta reflexión en la producción y comprensión crítica de textos complejos.</p> <p><i>Ejemplo: En un comentario crítico de un artículo de opinión, analiza el uso de la modalización y la cohesión textual, y propone reescrituras justificadas. En su propia redacción, revisa la estructura argumentativa y modifica el registro según la audiencia prevista.</i></p>
4	Avanzado	90-100%	<p>Consolida y profundiza el conocimiento metalingüístico de forma autónoma, transfiriéndolo a contextos complejos y multidisciplinares. Evalúa críticamente sus propias producciones y las de otros, y elabora proyectos de investigación que relacionan aspectos lingüísticos con fenómenos discursivos, sociales o literarios, presentando conclusiones originales y argumentadas.</p> <p><i>Ejemplo: Diseña y presenta un proyecto de investigación sobre la evolución de las estrategias de cortesía en el discurso político actual, utilizando análisis lingüístico cuantitativo y cualitativo, y reflexiona sobre las implicaciones pragmáticas. En su producción escrita, adapta conscientemente el estilo y la estructura a géneros inéditos (p. ej., un pódcast argumentativo).</i></p>

CE.10 · 20 %**Exposicion oral**

Posar les pràctiques comunicatives al servei de la convivència democràtica, la resolució dialogada dels conflictes i la igualtat de drets de totes les persones, utilitzant un llenguatge no discriminat...

Nivel	Etiqueta	Rango	Descriptor + ejemplo de evidencia
1	No conseguido	0-49%	<p>No identifica usos discriminatorios ni abusos de poder a través de la palabra; en sus intervenciones reproduce expresiones discriminatorias o despectivas sin ser consciente de ello. No aplica estrategias de resolución dialogada: interrumpe, descalifica o ignora las aportaciones ajenas.</p> <p><i>Ejemplo: En un debate sobre la brecha salarial, utiliza la expresión 'cosas de mujeres' y no responde cuando un compañero le señala que es discriminatorio; se limita a repetir su argumento sin ajustar el lenguaje.</i></p>
2	En proceso	50-69%	<p>En ocasiones identifica usos discriminatorios o abusivos del lenguaje, pero su corrección es esporádica o poco precisa. Ensayo estrategias de diálogo (pedir turno, reconocer desacuerdos) aunque con dificultad para mantener el foco en la búsqueda de consenso.</p> <p><i>Ejemplo: En una tertulia sobre inmigración, corrige una vez un estereotipo ('no todos son ilegales'), pero luego emplea un término despectivo sin darse cuenta. En la negociación de una norma de aula propone un acuerdo, pero cuando ve que no se acepta su idea se retira de la conversación.</i></p>
3	Adquirido	70-89%	<p>Identifica de manera sistemática los usos discriminatorios, los abusos de poder y la falta de ética comunicativa, y evita conscientemente ese lenguaje. Aplica estrategias de resolución dialogada de conflictos (escucha activa, reformulación, búsqueda de acuerdos) en situaciones cotidianas del aula.</p> <p><i>Ejemplo: En un debate sobre el lenguaje inclusivo, señala expresiones sexistas y propone alternativas ('se dice 'el alumnado', no 'los alumnos'); cuando surgen discrepancias fuertes, reformula los argumentos de las partes para facilitar un consenso y redacta una conclusión colectiva que integra las posturas.</i></p>
4	Avanzado	90-100%	<p>Transfiere de forma autónoma y proactiva los principios de comunicación ética y democrática a contextos nuevos o no pautados (redes sociales, discursos públicos, escritos formales). Analiza críticamente discursos ajenos y promueve activamente la mediación y el diálogo inclusivo en situaciones complejas, evaluando el proceso y sugiriendo mejoras.</p> <p><i>Ejemplo: Participa en un foro escolar sobre derechos humanos: detecta un discurso de odio en un comentario de otro usuario y redacta una respuesta argumentada que desactiva la agresión verbal y propone un diálogo respetuoso; además, sugiere al grupo de clase elaborar un decálogo de comunicación ética para el centro escolar, basándose en las técnicas trabajadas.</i></p>

Sugerencias DUA por competencia específica

Diseño Universal del Aprendizaje aplicado a cada CE en sus tres ejes: representación (cómo presento el contenido), acción y expresión (cómo demuestran lo aprendido) e implicación (cómo motivar).

CE.1

Eje DUA	Principio	Sugerencias
Representación	Ofrecer el contenido en múltiples formatos y apoyos para que cada estudiante acceda al conocimiento sobre diversidad lingüística.	<ul style="list-style-type: none"> • Facilitar un mapa interactivo de España con enlaces a grabaciones de hablas dialectales (gallego, catalán, euskera, variedades del español) y textos explicativos en formato accesible (audio, texto, infografía). • Proporcionar un banco de ejemplos reales de fenómenos de contacto lingüístico (préstamos, code-switching, interferencias) en soportes variados: audios de entrevistas, fragmentos de prensa bilingüe y vídeos de situaciones cotidianas. • Ofrecer un glosario visual con términos clave (plurilingüismo, diglosia, estandarización) que incluya definiciones simplificadas, imágenes y ejemplos sonoros de cada concepto.
Acción y expresión	Permitir que el alumnado demuestre su comprensión mediante distintos productos y modos de comunicación, ligados a la reflexión interlingüística.	<ul style="list-style-type: none"> • Elaborar un podcast breve (3-5 min) en el que analicen un estereotipo lingüístico (p. ej., 'el andaluz no es correcto') y lo refuten con datos del temario, pudiendo elegir formato entrevista, debate o monólogo. • Diseñar una infografía comparativa entre dos variedades del español (peninsular y americana) o entre dos lenguas de España, destacando rasgos fonéticos, léxicos y gramaticales, con opción de presentación oral o digital. • Redactar un artículo de opinión o una entrada de blog (300-400 palabras) sobre un fenómeno de contacto lingüístico en su entorno, valorando su riqueza y combatiendo prejuicios, con posibilidad de grabarlo en vídeo.
Implicación / motivación	Fomentar el interés por la diversidad lingüística mediante la elección, la relevancia personal y retos ajustables.	<ul style="list-style-type: none"> • Ofrecer un menú de tareas donde el alumnado elija entre analizar una canción en una lengua cooficial, un anuncio publicitario con cambio de código o un texto literario dialectal, vinculando la elección a sus propios intereses culturales. • Plantear un desafío: 'detective lingüístico' donde deban recoger durante una semana ejemplos reales de diversidad lingüística en redes sociales, series o conversaciones, y compartirlos en un tablón colaborativo justificando su valor. • Proponer la creación colaborativa de un 'mapa de prejuicios lingüísticos' de su centro o barrio, mediante encuestas anónimas, y luego diseñar una campaña de concienciación (póster, vídeo corto, meme) para desmontarlos.

CE.2

Eje DUA	Principio	Sugerencias
---------	-----------	-------------

Representación	Proporcionar múltiples formas de representación del contenido, ofreciendo acceso a la información en diversos formatos para facilitar la interpretación de textos orales y multimodales.	<ul style="list-style-type: none"> • Ofrecer transcripciones y subtítulos de audios o vídeos de noticias y debates, permitiendo seguir el hilo argumental tanto visual como auditivamente. • Incluir mapas conceptuales o esquemas visuales de la estructura retórica de un discurso oral (tesis, argumentos, conclusión) para facilitar la identificación de la intención del emisor. • Proporcionar glosarios de términos clave (p. ej., falacias, sesgos) con ejemplos audiovisuales para que el alumnado pueda contrastar significados mientras escucha.
Acción y expresión	Facilitar múltiples formas de expresión donde el alumnado demuestre su comprensión e interpretación de textos orales y multimodales mediante productos variados.	<ul style="list-style-type: none"> • Permitir que el alumnado elabore un breve videorreseña o podcast analizando la fiabilidad y punto de vista de un programa de radio o reportaje televisivo. • Ofrecer la opción de redactar un texto argumentativo por escrito o en formato de mapa mental digital que relacione la intención del emisor con los recursos lingüísticos empleados. • Proponer la creación de un guion gráfico (storyboard) que sintetice la información relevante y las inferencias sobre el contexto de un discurso académico grabado.
Implicación / motivación	Potenciar la motivación mediante opciones que conecten con los intereses del alumnado, fomentando la autonomía y la relevancia personal en el análisis crítico de discursos.	<ul style="list-style-type: none"> • Ofrecer una selección de textos orales (debates científicos, entrevistas literarias, noticias de actualidad, discursos políticos) para que cada estudiante elija según su área de interés. • Incorporar la posibilidad de analizar discursos de figuras relevantes del ámbito cultural o social que el alumnado pueda proponer, vinculando así la actividad con su entorno inmediato. • Plantear un reto colaborativo donde dos equipos defiendan posturas opuestas sobre la fiabilidad de una misma fuente mediática, utilizando roles rotativos (moderador, analista, relator).

CE.3

Eje DUA	Principio	Sugerencias
Representación	Proporcionar múltiples medios de representación	<ul style="list-style-type: none"> • Ofrecer modelos de exposiciones académicas (charlas TED, comunicaciones de congresos) en formato vídeo, audio y transcripción escrita para que el alumnado identifique las convenciones discursivas y el registro adecuado. • Facilitar organizadores gráficos (esquemas de argumentación, mapas de exposición) que relacionen la estructura del texto oral con los elementos multimodales (diapositivas, imágenes) y la cohesión. • Proporcionar ejemplos anotados de textos multimodales que muestren cómo integrar soportes visuales (gráficos, citas) con la exposición oral, señalando la conexión entre el discurso y los apoyos.

Eje DUA	Principio	Sugerencias
Acción y expresión	Proporcionar múltiples medios de expresión y acción	<ul style="list-style-type: none"> • Permitir que el alumnado elabore un pódcast, un vídeo o una presentación oral en directo como formato de entrega de la producción oral académica, con igual exigencia de rigor y cohesión. • Ofertar opciones de producto: debate formal, exposición con diapositivas o simulación de ponencia en congreso, cada una con rúbricas que evalúen los mismos criterios de fluidez y registro. • Facilitar herramientas digitales de grabación y edición (Audacity, Canva, editor de vídeo) para que el alumnado ajuste su entonación, ritmo y apoyos visuales antes de la entrega final.
Implicación / motivación	Proporcionar múltiples medios de motivación e implicación	<ul style="list-style-type: none"> • Ofrecer un banco de temas académicos actuales (análisis de discursos políticos, impacto de la inteligencia artificial en la lengua, evolución del lenguaje juvenil) para que el alumnado elija según sus intereses. • Incorporar sesiones de coevaluación con rúbrica donde los estudiantes den retroalimentación constructiva sobre las producciones orales de sus compañeros, fomentando la corresponsabilidad. • Presentar tres niveles de desafío: guion estructurado con apoyo visual (básico), exposición con preguntas del público (intermedio), e improvisación argumentada a partir de una tesis (avanzado), para que cada estudiante seleccione su reto.

CE.4

Eje DUA	Principio	Sugerencias
Representación	Múltiples formas de representación	<ul style="list-style-type: none"> • Ofrecer los textos en formato digital con funciones de lectura en voz alta y ajuste de tamaño de letra. • Proporcionar esquemas visuales de la estructura de textos argumentativos y expositivos. • Incluir versiones simplificadas de textos complejos con vocabulario clave resaltado.
Acción y expresión	Múltiples formas de expresión	<ul style="list-style-type: none"> • Permitir que los alumnos respondan a preguntas de análisis mediante un ensayo escrito, un podcast o un mapa conceptual interactivo. • Elaborar una rúbrica de evaluación que permita elegir entre presentación oral o infografía para evaluar la fiabilidad de una fuente. • Usar herramientas digitales de anotación colaborativa para que los alumnos comenten y analicen colectivamente un texto.

Eje DUA	Principio	Sugerencias
Implicación / motivación	Múltiples formas de motivación	<ul style="list-style-type: none"> • Seleccionar textos de actualidad de los medios de comunicación que permitan conectar con los intereses del alumnado. • Ofrecer la posibilidad de elegir entre varios textos para el análisis crítico, fomentando la autonomía. • Plantear la evaluación de la calidad de un texto como un reto gamificado con insignias por profundidad de análisis.

CE.5

Eje DUA	Principio	Sugerencias
Representación	Principio I: Proporcionar múltiples formas de representación	<ul style="list-style-type: none"> • Presentar modelos de textos académicos en diversos formatos (ensayos escritos, videocomentarios, infografías argumentativas) para que el alumnado identifique las características del género. • Ofrecer organizadores gráficos que representen visualmente la estructura de los géneros discursivos (tesis, argumentos, conclusión) y facilitar su comparación. • Proporcionar plantillas escalables que muestren la progresión de un borrador a un texto final, destacando los procesos de revisión y cohesión.
Acción y expresión	Principio II: Proporcionar múltiples formas de acción y expresión	<ul style="list-style-type: none"> • Permitir que el alumnado elija entre redactar un artículo académico, un guion de podcast argumentativo o una entrada de blog con recursos multimedia, manteniendo los requisitos de coherencia y cohesión. • Ofrecer la opción de grabar una exposición oral del texto escrito o de utilizar herramientas de dictado por voz para la primera versión del borrador. • Incorporar la posibilidad de entregar el texto final en formato hipertextual con enlaces a fuentes y anexos, valorando la integración de diferentes lenguajes.
Implicación / motivación	Principio III: Proporcionar múltiples formas de implicación	<ul style="list-style-type: none"> • Vincular la elección del tema del texto a intereses personales del alumnado o a debates actuales de su entorno (redes sociales, noticias locales), fomentando la relevancia. • Establecer un sistema de retroalimentación entre pares estructurado (rúbrica de dos estrellas y un deseo) para que el alumnado evalúe borradores y proponga mejoras, aumentando la corresponsabilidad. • Permitir la publicación del texto final en un repositorio virtual del centro (revista digital, web de aula) con posibilidad de comentarios externos, dando autenticidad a la tarea.

CE.6

Eje DUA	Principio	Sugerencias
---------	-----------	-------------

Representación	Ofrecer el contenido en múltiples formatos para facilitar el acceso y la comprensión.	<ul style="list-style-type: none"> • Proporcionar una selección de fuentes (artículos, pódcast, vídeos, infografías) sobre un tema controvertido relacionado con una obra literaria (ej. interpretaciones de 'La casa de Bernarda Alba') con distintos niveles de complejidad y extensión. • Diseñar organizadores gráficos (matrices de evaluación de fuentes, diagramas de comparación) en formato digital e impreso para que el alumnado estructure visualmente la fiabilidad, sesgo y argumentos principales. • Incluir tutoriales interactivos o simulaciones sobre detección de desinformación y fake news, aplicados al contexto de la crítica literaria o el análisis de fuentes históricas sobre el autor o la obra.
Acción y expresión	Permitir diversas formas de demostrar el aprendizaje y la competencia.	<ul style="list-style-type: none"> • Ofrecer la opción de presentar el trabajo de investigación en formato ensayo escrito, guion de pódcast, comentario en vídeo o presentación multimedia, con rúbricas equivalentes para cada formato. • Proporcionar plantillas estructuradas (esquema de ensayo, escaleta de pódcast, storyboard) y permitir que las fases intermedias (selección de fuentes, borrador de análisis) se entreguen en audio o vídeo corto. • Solicitar un 'portafolio de fuentes' donde el alumno anote y evalúe críticamente cada fuente con una combinación de texto, grabación de voz y diagrama visual, y sintetice el conocimiento en el formato que prefiera.
Implicación / motivación	Fomentar el interés y la autorregulación mediante opciones significativas y desafíos ajustables.	<ul style="list-style-type: none"> • Ofrecer un menú de temas de investigación vinculados a las obras literarias y a problemas sociales actuales (roles de género, censura, identidad) para que el alumnado elija según su interés personal. • Implementar un proceso de revisión por pares donde los estudiantes den y reciban retroalimentación sobre la selección de fuentes y el análisis crítico, promoviendo la responsabilidad compartida. • Diseñar un sistema de desafíos escalonados: opción de fuentes más complejas o análisis más profundo para ampliación, y rutas guiadas con ayudas visuales y checklists para quienes lo necesiten.

CE.7

Eje DUA	Principio	Sugerencias
---------	-----------	-------------

Representación	Proporcionar múltiples formas de representación	<ul style="list-style-type: none"> • Ofrecer las obras literarias en formato digital accesible (PDF con marcadores, ePub) con opciones de ajuste de tipografía, interlineado y contraste. • Facilitar audiolibros de las obras seleccionadas para que el alumnado pueda seguir la lectura mientras escucha o destinarlo a quienes prefieran la modalidad auditiva. • Incluir adaptaciones cinematográficas, series o representaciones teatrales de las obras contemporáneas para que el alumnado compare lenguajes narrativos y enriquezca su interpretación.
Acción y expresión	Proporcionar múltiples formas de expresión	<ul style="list-style-type: none"> • Crear una videorreseña o podcast literario donde el estudiante analice una obra de su itinerario, exponiendo argumentos, valoración personal y conexiones con otras lecturas. • Elaborar un mapa conceptual interactivo (con herramientas como Coggle o MindMeister) que relacione personajes, temas, contexto histórico y recursos literarios de la obra leída. • Redactar una entrada de blog personal compartiendo la experiencia lectora, comparando dos obras del itinerario y justificando su influencia en la construcción de su identidad lectora.
Implicación / motivación	Proporcionar múltiples formas de motivación	<ul style="list-style-type: none"> • Ofrecer un catálogo amplio de obras contemporáneas clasificadas por géneros (narrativa, poesía, teatro, cómic, novela gráfica) y temáticas, permitiendo que cada alumno seleccione según sus intereses. • Organizar clubes de lectura rotativos con grupos reducidos (4-5 alumnos) donde se debatan aspectos como la relevancia actual de la obra, el estilo del autor o las emociones suscitadas. • Proponer un reto lector trimestral con obras de creciente complejidad y diversidad (por ejemplo, empezar con una novela corta y terminar con una obra experimental) con reconocimiento simbólico (insignias digitales) al superar cada nivel.

CE.8

Eje DUA	Principio	Sugerencias
Representación	Proporcionar múltiples formas de representación del contenido literario	<ul style="list-style-type: none"> • Ofrecer cronologías interactivas de la literatura española e hispanoamericana que permitan navegar por contextos históricos, movimientos y autores con enlaces a textos, audios y mapas. • Proporcionar versiones anotadas de los textos canónicos con hipervínculos a explicaciones de figuras retóricas, referencias culturales y biografías de los autores. • Facilitar mapas conceptuales dinámicos que relacionen obras, temas y recursos estilísticos, permitiendo al alumnado explorar las conexiones entre diferentes periodos y geografías.

Eje DUA	Principio	Sugerencias
Acción y expresión	Proporcionar múltiples formas de expresión y producción creativa	<ul style="list-style-type: none"> • Permitir al alumnado crear un pódcast literario donde analice y compare dos obras de diferentes épocas, justificando vínculos temáticos o formales. • Ofrecer la opción de elaborar un ensayo multimodal (texto con imágenes, vídeo o infografía) que establezca conexiones entre una obra leída y una manifestación cultural actual. • Posibilitar la recreación de un fragmento de una obra en formato videopoema o microrrelato visual, aplicando recursos literarios y reflexionando sobre las elecciones estilísticas.
Implicación / motivación	Proporcionar múltiples formas de implicación y compromiso con la lectura literaria	<ul style="list-style-type: none"> • Proponer una 'caja de herramientas' con distintos itinerarios de lectura (por autor, por género, por tema) para que el alumnado seleccione la ruta que más le interese. • Organizar un club de lectura digital donde los estudiantes puedan debatir y valorar obras desde sus experiencias personales, con la opción de elegir el formato de participación (foro, vídeo, audio). • Incorporar la posibilidad de vincular la obra leída con un producto cultural de su elección (serie, canción, videojuego) y exponer los paralelismos en una presentación breve ante el grupo.

CE.9

Eje DUA	Principio	Sugerencias
Representación	Proporcionar múltiples formas de representación de la información y los contenidos.	<ul style="list-style-type: none"> • Ofrecer diagramas arbóreos interactivos junto con textos anotados para el análisis sintáctico. • Proporcionar grabaciones de audio de textos con variaciones tonales y retóricas para identificar elecciones lingüísticas. • Crear un glosario visual multimedia con ejemplos de uso y etimologías para la terminología gramatical.
Acción y expresión	Proporcionar múltiples formas de expresión y de acción.	<ul style="list-style-type: none"> • Permitir que el alumnado elabore un comentario en vídeo analizando las elecciones lingüísticas de un texto. • Posibilitar la redacción de un ensayo comparativo entre dos textos de distintos registros o épocas. • Ofrecer la opción de grabar un podcast donde se discutan estructuras gramaticales en contexto.
Implicación / motivación	Proporcionar múltiples formas de motivación y compromiso.	<ul style="list-style-type: none"> • Dejar que cada estudiante seleccione su propio texto de una lista curada para realizar el análisis lingüístico. • Relacionar el análisis con situaciones reales: anuncios publicitarios, discursos políticos o publicaciones en redes sociales. • Plantear tareas escalonadas que vayan desde el análisis básico hasta la reflexión sobre cambios lingüísticos actuales.

CE.10

Eje DUA	Principio	Sugerencias
Representación	Proporcionar múltiples formas de representación (qué ofrece el profesor)	<ul style="list-style-type: none"> • Ofrecer una selección de titulares y noticias reales con lenguaje sesgado y su versión reescrita con lenguaje inclusivo, acompañadas de un código de colores que señale las modificaciones léxicas y sintácticas. • Facilitar audios de debates parlamentarios y conversaciones cotidianas donde se identifiquen abusos verbales, junto con transcripciones anotadas que marquen falacias, descalificaciones y estrategias de dominación. • Presentar un mapa conceptual interactivo que relacione conceptos como 'violencia simbólica', 'discurso de odio', 'neutralidad valorativa' y 'empatía dialógica', con enlaces a fragmentos literarios y ejemplos periodísticos.
Acción y expresión	Proporcionar múltiples formas de expresión (qué entrega el alumnado)	<ul style="list-style-type: none"> • Redactar una carta abierta al director de un medio de comunicación criticando el lenguaje utilizado en una noticia polémica, aplicando principios de comunicación no violenta. • Grabar un videocomentario de 3 minutos analizando cómo un personaje literario (p.ej., don Juan Tenorio) utiliza el lenguaje para imponer su voluntad, y proponer un diálogo alternativo respetuoso. • Elaborar un guion para una tertulia radiofónica simulada sobre un conflicto escolar o social, donde los participantes (rol asignado) practiquen la escucha activa y la reformulación respetuosa de opiniones divergentes.
Implicación / motivación	Proporcionar múltiples formas de motivación (cómo se engancha)	<ul style="list-style-type: none"> • Proponer un desafío por equipos: cada grupo elige un caso real de polémica lingüística (p.ej., el uso del masculino genérico en un texto legal) y diseña una campaña de sensibilización para el instituto, con libertad de formato (cartel, vídeo, performance). • Permitir que el alumnado decida el contexto de su análisis: conflicto familiar, laboral, político o literario, previa negociación con el docente de los criterios de calidad ética y comunicativa. • Introducir un sistema de insignias digitales por logros: 'Mediador lingüístico', 'Detector de falacias', 'Reformulador inclusivo', que se consiguen al superar retos progresivos (identificar, analizar, crear).

Cómo programar paso a paso

Hoja de ruta de 7 pasos para construir tu programación didáctica desde el decreto hasta la rúbrica final.

Paso 1 · Leer el decreto vigente **2 horas**

Localiza el decreto autonómico que desarrolla el Real Decreto 243/2022 para Bachillerato en tu CCAA. Identifica los elementos curriculares: competencias específicas (10), criterios de evaluación (21) y saberes básicos (49) de Lengua Castellana y Literatura II. Presta atención a las especificidades autonómicas (ej. literatura regional, variedades lingüísticas).

Tip: Anota en un documento tu propio 'mapa de criterios' numerándolos del 1 al 21 y enlázalos con las CE. Así evitarás tener que volver al decreto cada vez.

Paso 2 · Listar las CE y criterios **1 hora**

Elabora una tabla con las 10 competencias específicas (CE) y los 21 criterios de evaluación asociados. Verifica que cada criterio se corresponde con una CE y que no hay huérfanos. Esta lista será la base de tu programación.

Tip: Imprime la tabla y tenla en tu mesa mientras planificas. Te sorprenderá cuántas veces consultas ese papel.

Paso 3 · Priorizar criterios e instrumentos **2 horas**

Selecciona los criterios de evaluación más relevantes para cada evaluación (al menos 7 por trimestre). Decide qué instrumentos de evaluación (rúbricas, pruebas escritas, exposiciones orales, análisis de textos, etc.) utilizarás para medirlos. Ajusta los instrumentos a los saberes de cada bloque.

Tip: Para Lengua, un instrumento versátil es el 'comentario crítico guiado': con una misma rúbrica evalúas criterios de comprensión, análisis y producción textual.

Paso 4 · Distribuir saberes por trimestre **2 horas**

Distribuye los 49 saberes en cuatro bloques (comunicación oral, lectura/compreensión, producción escrita, educación literaria) a lo largo de tres trimestres. Asegúrate de que cada bloque se trabaje en cada trimestre, y que la literatura (siglos XX-XXI) se dosifique equilibradamente.

Tip: No satures el tercer trimestre con saberes de literatura contemporánea; repártelos desde septiembre. Un error común es dejar 'Generación del 27' para mayo y luego no da tiempo.

Paso 5 · Diseñar una SDA tipo por trimestre 3 horas

Crea una situación de aprendizaje (SDA) por trimestre que integre varios saberes y criterios. Por ejemplo: 1er trimestre 'Debate sobre medios de comunicación', 2º 'Análisis de un poemario actual', 3º 'Elaboración de un ensayo argumentativo'. Cada SDA debe incluir producto final, secuencia de tareas, instrumentos de evaluación y atención a la diversidad.

Tip: Para ahorrar tiempo, reutiliza una SDA del año anterior adaptándola a los nuevos criterios. En Lengua, las SDA que combinan oralidad y escritura suelen ser las más competenciales.

Paso 6 · Establecer ponderaciones del departamento 1 hora

Acuerda con el departamento los porcentajes de cada criterio en la nota final. Por ejemplo: criterios de producción escrita 30%, oral 20%, análisis literario 25%, comprensión lectora 25%. Asegúrate de que la suma de los criterios evaluados en cada trimestre alcance el 100%. Documenta estos acuerdos en la programación.

Tip: Si el departamento no se pone de acuerdo, propón una ponderación basada en el número de criterios por CE: así es más objetivo y fácil de defender ante inspección.

Paso 7 · Documentar atención a la diversidad y recuperación 1 hora

Redacta las medidas de atención a la diversidad (ordinarias y específicas) y el sistema de recuperación (pruebas de recuperación por trimestre, actividades de refuerzo, planes de mejora). Incluye cómo se evaluarán las competencias no superadas. Todo debe estar alineado con el plan de atención a la diversidad del centro.

Tip: Para la recuperación, no diseñes 'exámenes de toda la materia'. Mejor una tarea competencial integradora que permita evaluar varios criterios a la vez. Ejemplo: 'Escribe un artículo de opinión sobre un tema literario y defiéndelo oralmente'.